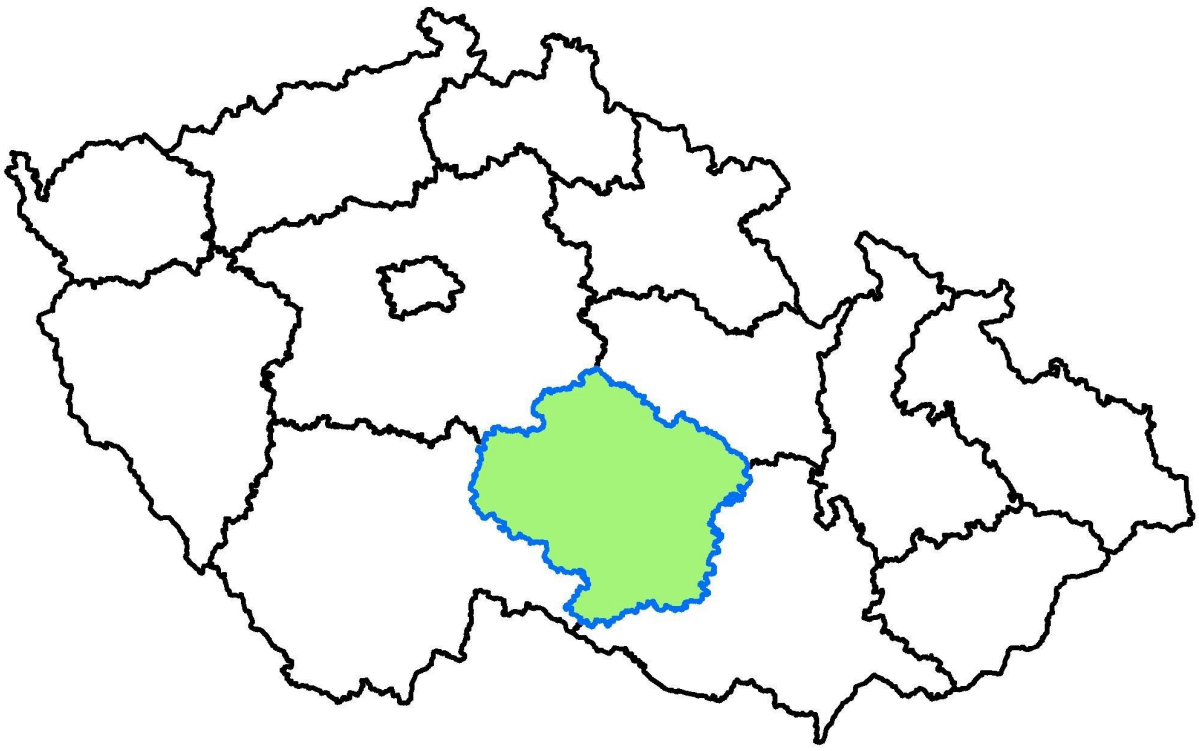
Program rozvoje kraje Vysočina

programová část

prosinec 2005

OBSAH

Úvod 2

CÍL 1: ZLEPŠENÍ KONKURENČNÍ POZICE EKONOMIKY 3
Dílčí cíl 1.1: Zvýšení konkurenceschopnosti podnikatelského prostředí 3
Dílčí cíl 1.2: Všeobecná podpora malých a středních podniků s důrazem na rozvoj exportních a inovačních aktivit 8
Dílčí cíl 1.3: Ekonomická stabilizace venkova s důrazem na integraci ekonomických aktivit a polyfunkční využívání krajiny 10
Dílčí cíl 1.4: Rozvoj cestovního ruchu 15

CÍL 2: ZVÝŠENÍ KVALITY SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ S DŮRAZEM NA ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ 19
Dílčí cíl 2.1: Zvyšování vzdělanosti obyvatelstva a adaptability pracovních sil 19
Dílčí cíl 2.2: Rozvoj bytové výstavby a regenerace bytového a nebytového fondu 23
Dílčí cíl 2.3: Zvyšování standardu zdravotních a sociálních služeb a prevence zdravotních a sociálních rizik 24
Dílčí cíl 2.4: Rozvoj volnočasových aktivit a sportu 27
Dílčí cíl 2.5: Rozvoj kultury, zachování kulturního dědictví a kulturních tradic – významný prvek rozvoje duchovního života společnosti 30

CÍL 3: ZVÝŠENÍ KVALITY TECHNICKÉHO PROSTŘEDÍ S DŮRAZEM NA ROZVOJ SÍŤOVÉ INFRASTRUKTURY 32
Dílčí cíl 3.1: Rozvoj nadregionální dopravní sítě a zkvalitňování dopravní sítě regionálního významu s důrazem na stimulaci rozvoje hromadné dopravy 32
Dílčí cíl 3.2: Rozvoj telekomunikačních sítí s důrazem na rozvoj aktivit v oblasti informatiky 37
Dílčí cíl 3.3: Optimalizace rozvoje energetických a vodohospodářských sítí 39
Dílčí cíl 3.4: Vytváření dokumentů územního a regionálního rozvoje kraje 42

CÍL 4: ZAVÁDĚNÍ PRINCIPŮ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE KRAJE 43
Dílčí cíl 4.1: Péče o krajinu Vysočiny 43
Dílčí cíl 4.2: Ekologicky a ekonomicky efektivní nakládání s odpady 44
Dílčí cíl 4.3: Úspory energie a rozvoj obnovitelných a alternativních zdrojů energie 45
Dílčí cíl 4.4: Rozvoj systému environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty 47
Dílčí cíl 4.5: Agenda 21 a místní Agenda 21 48

Seznam použitých zkratek 49

Struktura programové části Programu rozvoje kraje Vysočina 50

ÚVOD

Program rozvoje kraje představuje základní dokument regionálního rozvoje na úrovni vyššího územně samosprávného celku. Kraj jej zpracovává v samostatné působnosti na základě zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

Program rozvoje kraje Vysočina je tvořen třemi dokumenty. Jedná se o Profil kraje Vysočina, SWOT analýzu kraje Vysočina a samotnou programovou část Programu rozvoje kraje Vysočina. Programová část definuje základní rozvojové směry na úrovni hlavních cílů, které jsou čtyři. Ty jsou rozvedeny do jednotlivých oborových dílčích cílů (18), v jejichž rámci je specifikováno celkem 43 opatření.

Práce na realizaci Programu rozvoje kraje Vysočina byly započaty na jaře 2005. Jednotlivé oblasti byly zpracovány na úrovni odborů Krajského úřadu kraje Vysočina. Předlohu tvořila verze programu rozvoje kraje, kterou schválilo Zastupitelstvo kraje Vysočina v únoru 2002. Výstupy z odborů byly projednány v příslušných komisích rady kraje a výborech zastupitelstva kraje. Proces tvorby Programu rozvoje kraje Vysočina byl završen projednáním dokumentu v řídicím výboru, jenž byl tvořen členy Výboru regionálního rozvoje Zastupitelstva kraje Vysočina a zástupců partnerských organizací, jimiž byly nestátní neziskové organizace v kraji Vysočina, Sdružení obcí Vysočiny, z. s. p. o., Krajská agrární komora Kraje Vysočina KAK KV, z. s. p. o., a Krajská hospodářská komora kraje Vysočina, z. s. p. o.

Programová část Programu rozvoje kraje Vysočina byla Zastupitelstvem kraje Vysočina schválena dne 21. 12. 2005.

CÍL 1: ZLEPŠENÍ KONKURENČNÍ POZICE EKONOMIKY

Dílčí cíl 1.1: Zvýšení konkurenceschopnosti podnikatelského prostředí

Popis

Nezbytnými faktory pro rozvoj podnikatelských aktivit je kvalitní podnikatelské prostředí a dobré podmínky pro podnikání. Kraj Vysočina usiluje v rámci svých možností jak o podporu podnikatelského prostředí na Vysočině, tak i o stabilizaci a rozvoj jednotlivých podnikatelských subjektů.

Podnikatelské prostředí na Vysočině je možno zlepšovat například formou podpory výzkumu, vývoje a inovací, navazováním spolupráce mezi podniky a vzdělávacími institucemi, zaváděním certifikací ve firmách, vznikem vědeckotechnologického parku, dále pak formou investic do přípravy průmyslových a víceúčelových hospodářských zón, budov (brownfields) a objektů pro podnikání (podnikatelských inkubátorů). Významnou možností pro zlepšení konkurenční pozice podniků je i navazování přeshraniční spolupráce mezi podnikateli a institucemi zabývajícími se podporou podnikání. Všeobecným trendem v podnikání je integrace podnikatelských aktivit a vytváření klastrů.

Vlastní podpora jednotlivých podnikatelských subjektů, zejména pak malých a středních podnikatelů, může být realizována například formou poskytování příspěvku na nákup nových moderních technologií a rozšíření či modernizací výrobních prostor.

Velmi citlivě je podnikatelskými subjekty vnímána kvalita dopravní infrastruktury území. V tomto ohledu je pro Vysočinu zásadní existence dálnice D1, která krajem prochází. Důležitou úlohu ovšem rovněž hrají navazující komunikace nižších tříd, přičemž kraj Vysočina v podstatě od počátku své existence významně investuje do rozvoje a zkvalitňování sítě silnic II. a III. třídy, které převzal od státu do svého vlastnictví. Blíže se problematice dopravní infrastruktury věnují opatření v rámci dílčího cíle 3.1.

Již od počátku sociální a ekonomické transformace započaté v devadesátých letech minulého století přichází do výrobních procesů nové technologie, pro které je zapotřebí kvalitní pracovní síly. Rozvoj lidských zdrojů musí být i nadále jednou z hlavních priorit kraje Vysočina. K dosažení potřebné kvalifikovanosti pracovní síly je nastavení vhodných a žádaných oborů na středních školách a učilištích. Rozvoj lidských zdrojů je řešen opatřeními dílčího cíle 2.1.

Nezbytným předpokladem pro podnikatele příznivého prostředí je kvalitně pracující veřejná správa. Úřady musí vykonávat svoji činnost na vysoké profesionální úrovni, přičemž z hlediska kvality podnikatelského prostředí je důležitá otevřenost a vstřícnost při poskytování svých služeb podnikatelským subjektům.

Opatření 1.1.1: Zkvalitnění podnikatelského prostředí

Popis

Vnitřní rozvojový potenciál firem je založen na přístupu a využití výsledků přenosu know-how a aplikovaného výzkumu a vývoje a zavádění systémů řízení do vnitřního procesu řízení firmy a firemních procesů. V kraji Vysočina dochází k rozvoji vysokého školství, přesto není spektrum oborů terciárního vzdělávání dostatečně široké a firmy jsou nuceny využívat potenciálu vysokých škol etablovaných v jiných krajích, obdobně je tomu i u výzkumných ústavů, certifikačních autorit či jiných specializovaných institutů.

Impulsem pro zefektivnění výroby a zvýšení produktivity práce se jeví zavedení systémů řízení jakosti, a to formou poskytování příspěvku na zavádění certifikací, norem a validací v prostředí malých a středních firem.

Impulsem pro zvýšení exportní schopnosti a ekonomického rozvoje firem se zdá být podpora programů výzkumu a vývoje, a to nejen formou poskytování příspěvku na vlastní výzkumně-vývojové procesy, ale i realizací podpory formou investic do infrastruktury spojené s výzkumem, vývojem a přenosem know-how, etablování a zainvestování vědeckotechnologických parků včetně podpory aktivní spolupráce mezi vědeckými, výzkumnými a vývojovými pracovišti a zaměstnanci firem včetně formy podpory zahraničních stáží těchto zaměstnanců.

Cíle opatření

- zefektivnění výroby a zvýšení produktivity práce formou zavedení systémů jakosti
- zvyšování konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů formou podpory výzkumu, vývoje a inovací (V a V a I)
- zvyšování konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů formou podpory vzniku infrastruktury spojené s V a V a I
- zvyšování konkurenceschopnosti na základě technologické úrovně výroby, rozvoj inovačního potenciálu podnikatelské sféry
- prohloubení integrace vědeckovýzkumné soustavy s podnikatelskou sférou
- posílení infrastruktury pro výzkum, vývoj, inovace, transfery know-how
- zpracování inovační strategie

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty a jejich sdružení, vysoké školy, hospodářské komory, vědeckotechnologické parky, impulsní inovační centra, podnikatelské inkubátory, pracovníci zaměstnaní ve V a V a I

Opatření 1.1.2.: Příprava průmyslových a víceúčelových hospodářských zón a infrastruktury podmiňující rozvoj podnikatelských aktivit

Popis

Opatření je zaměřeno na přilákání investic do regionu, jejichž prostřednictvím by měly být nastartovány a stimulovány zásadní změny mikroekonomického, respektive podnikového prostředí a zároveň zvýšená míra zapojení regionu do světové ekonomiky (z obecného hlediska přínosy zahraničních investorů nespočívají pouze ve zvýšení zaměstnanosti, tvorby přidané hodnoty či exportu, ale i ve stimulaci poptávky po dodávkách místních firem a zavádění nových technologií a manažerských praktik, podporujících rozvoj znalostní báze regionu). Úspěšnost v získávání přímých investic, především investic na zelené louce, je determinována investiční atraktivitou regionu a jeho hlavních sídelních center (odvíjející se z působení tzv. lokalizačních faktorů reflektujících preference potenciálních investorů) a kvalitou managementu jednotlivých měst a obcí a perspektivně i regionálního managementu (odvíjející se z nabídky rozvojových ploch a dalších nemovitostí). V tomto kontextu považujeme za vhodný selektivní přístup k podpoře výstavby nových či zkvalitňování nabídky stávajících průmyslových zón, a to včetně řešení specifické problematiky brownfields, které mohou mít zajímavý rozvojový potenciál pro obsazení investory. Tento přístup koresponduje s poznatky o úspěšnosti relevantních politik v zemích EU. Z hlediska základních typů investic se projevuje zřetelná koncentrace zájmu investorů působících v oblasti distribuce a produktivních služeb na metropolitní a další sídelní koncentrační prostory (bohaté na informace a příležitosti k obchodním kontaktům).

Opatření je dále zaměřeno na přípravu objektů pro začínající, drobné, malé a střední podnikatele, kteří se potýkají s nedostatkem vhodných a adekvátních podnikatelských prostor. Jedná se zejména o podporu vzniku podnikatelských inkubátorů a nájemních objektů, které jsou vhodné nejen pro inovační podnikání, ale i pro expanzi malých podnikatelů, jež nemají disponibilní zdroje nebo přístup k vhodným podnikatelským prostorům, které by umožnily jejich rozvoj. Poskytnutí vhodných prostor a zázemí spojeného s dostupným informačním a podpůrným servisem může vést ke zvýšení ekonomické stability v lokálních částech regionu a celkově může napomoci ke zvýšení počtu ekonomicky činných podnikatelských subjektů.

Cíle opatření

- zvýšení investiční atraktivity kraje, vypracování optimální marketingové strategie zohledňující diferencované regionální předpoklady pro alokaci zahraničních investic
- zajištění kvalitní a komplexní přípravy pozemků a budov (brownfields) pro investory, vytvoření komplexní regionální evidence hospodářských zón
- budování infrastruktury pro začínající, malé a střední firmy – vznik nových podnikatelských inkubátorů či vhodných nájemních prostor určených pro MSP

Cílové skupiny

města a obce kraje Vysočina, správci a provozovatelé podnikatelských nemovitostí – developeři, malí a střední podnikatelé, potenciální investoři

Opatření 1.1.3: Rozvoj mezinárodní a přeshraniční spolupráce

Popis

Intenzivní rozvoj mezinárodní a přeshraniční spolupráce je nepochybně významným faktorem, jenž formuje image regionu a stimuluje jeho investiční atraktivitu. Vzhledem ke geografické poloze a z ní se odvíjejícího potenciálu pro posílení konkurenčního postavení regionu lze za prioritní směr odpovídajících aktivit pokládat orientaci na Rakousko a severní Itálii a v užším rámci přeshraniční spolupráce pak na Dolní Rakousko a Vídeň. Kromě výše naznačených ekonomických přínosů lze počítat i s dalšími přínosy, generovanými kulturním sbližováním sousedících českých a rakouských regionů. Vzhledem ke skutečnosti, že kraj Vysočina nemá dispozice k tomu, aby mohl nabídnout ucelenou nabídku pro zahraniční investory, ve smyslu chybějící základny vysokých škol, vědeckotechnologických parků a nedostatečné dopravní infrastruktury v odlehlejších částech kraje mimo hlavní dopravní tepnu D1, se nabízí jako vhodná forma řešení pořádání účelových podnikatelských misí spojených s prezentací kraje. Obvyklou možností pro navazování obchodních vztahů jsou pro podnikatele účasti na tuzemských a zahraničních veletrzích.

Cíle opatření

- rozvíjení širších mezinárodních aktivit
- rozvíjení užších mezinárodních aktivit ve smyslu přeshraniční spolupráce
- zvýšení míry začlenění kraje do světové ekonomiky
- zmapování potenciálu firem působících na zahraničních trzích
- podpora marketingových aktivit firem pronikajících na zahraniční trhy

Cílové skupiny

malí a střední podnikatelé, hospodářské komory, rozvojové agentury, města a obce

Opatření 1.1.4.: Využití vnitřního rozvojového potenciálu

Popis

Hlavním problémem malých a středních firem není jejich velikost, ale jejich izolace. Proto se malé podniky sdružují do regionálních sítí tak, aby obstály v prostředí globální ekonomiky. Regionální a lokální hospodářské oblasti, seskupení nebo sítě představují v éře globalizace a integrace nespornou výhodu.

Klíčem k rostoucímu úspěchu regionu jsou sítě spolupráce mezi podniky, znalosti a podnikavost místních lidí, vzájemná důvěra, sdílení zdrojů a technologií, jakož i podpora od místních státních institucí. Základním principem moderní konkurenceschopnosti sítí je „ jednej lokálně, ale mysli globálně“. Celý svět se stává trhem regionálně autonomních sítí malých podniků či průmyslových distriktů.

Skupina toho dosáhne víc než jednotlivec. Pro rozvoj každé firmy jsou důležité aktivity v oblasti vývoje

a inovací, úspor nákladů, vzdělávání zaměstnanců, marketingu, sledování trendů a vyhledávání nových podnikatelských příležitostí a možností pronikání na zahraniční trhy. Tyto činnosti jsou důležité nejen pro rozvoj firem v rámci jednoho oboru, ale i v rámci regionů. Jedním z možných řešení je spolupráce firem v klastrech (cluster = shluk, hrozen).

Klastr je geograficky blízké seskupení vzájemně provázaných firem a přidružených institucí podnikajících v konkrétním oboru, které spojují společné i vzájemně se doplňující prvky. Definuje jej lokální spojení a globální růst. Geografická blízkost firem a organizací podporuje rychlou výměnu informací a nápadů a snadný pohyb produktů. Blízkost umožňuje vyšší úroveň propojení v rámci sítě – a to jak sítě obchodních, tak společenských kontaktů – a vede i k vyšší vzájemné důvěře. Vysoká úroveň důvěry pak usnadňuje spolupráci na rozvoji společenských příležitostí a řešení společných problémů. V neposlední řadě je takovéto sdružení silnější, i co se týče možností získat podporu z veřejných zdrojů.

Cíle opatření

- vytvoření podmínek pro vznik klastrů a sdružování firem
- zvýšení konkurenčního potenciálu malých a středních firem
- rozvíjení klastrů na regionální, republikové i evropské úrovni

Cílové skupiny

malí a střední podnikatelé, hospodářské komory, spolky, živnostníci, rozvojové agentury, facilitátoři procesu vzniku klastrů

Dílčí cíl 1.2.: Všeobecná podpora malých a středních podniků s důrazem na rozvoj exportních a inovačních aktivit

Opatření 1.2.1.: Všeobecná podpora malých a středních podniků

Popis

Všeobecnou podporu rozvoje malého a středního podnikání lze pokládat vzhledem k výše uvedenému dílčímu cíli 1.1 „Zvýšení konkurenceschopnosti podnikatelského prostředí“ do jisté míry za komplementární, neboť jejím prostřednictvím lze využít potenciálních efektů generovaných novými firmami usazenými ve vybudovaných průmyslových zónách a objektech pro podnikání. Hlavním všeobecným důvodem této podpory je samozřejmě v souladu se situací ve vyspělých ekonomikách jejich rozhodující podíl na zaměstnanosti. Z hlediska perspektivní tvorby odpovídajících krajských programů se zatím jako optimální jeví jejich navázání na celostátní programy podpory malého a středního podnikání v souladu se stanovenými odvětvovými prioritami (formou prémie k získané dotaci ze zdrojů ministerstva průmyslu a obchodu). Mezi tyto odvětvové priority lze řadit především všeobecnou podporu průmyslových výrob s vyšším rozvojovým potenciálem (elektronický a elektrotechnický průmysl a vybrané obory strojírenského průmyslu, zejména přesné strojírenství) a podporu dodavatelů komponentů pro nové zahraniční firmy usazené ve vybudovaných průmyslových zónách kraje či v jejich sousedství. Z územního hlediska lze v tomto ohledu více přihlédnout k potřebám řešení nezaměstnanosti, tj. za územní priority lze stanovit urbanizovanější částí oblastí s nadprůměrnou nezaměstnaností. V této souvislosti je vhodné přihlížet nejen k celkové míře nezaměstnanosti jednotlivých částí území kraje, ale i ke struktuře nezaměstnanosti, profesní a kvalifikační struktuře disponibilních pracovních sil atd. V oblasti neprůmyslově zaměřených MSP je s přihlédnutím k podmínkám kraje účelné vymezit jako vedlejší odvětvovou prioritu podporu MSP působících v oblasti informačních, obchodních a vědeckovýzkumných služeb.

Pro rozvoj kraje je velmi žádoucí, aby podnikatelské subjekty byly schopny efektivně využívat dostupné zdroje ze strukturálních fondů EU. Podnikatelé jsou od těchto možností však často odrazováni příliš komplikovanou a finančně nákladnou projektovou dokumentací, kterou je nezbytné zpracovat, aby mohla být žádost jejich úspěšná. Jednou z možností, jak motivovat podnikatele k využívání těchto zdrojů, je poskytování příspěvku na zpracování projektové dokumentace k programům financovaným ze strukturálních fondů EU.

Podpora malých a středních podniků je standardní součástí hospodářské politiky zemí EU. Podpora je cílena na překonávání objektivních nevýhod malých a středních podniků ve srovnání s velkými podniky (zejména horší přístup ke kapitálu a relativně vyšší náklady vstupu na nové trhy a odpovídající informační zabezpečení). Význam podpory malých a středních podniků je dán jak jejich často rozhodující rolí v zaměstnanosti obyvatelstva, tak jejich flexibilitou a potenciálem rozvoje do podoby velkých firem. Z hlediska kraje je zejména počet malých a středních podniků působících v oblasti zpracovatelského průmyslu, produktivních služeb a distribuce pod průměrem ČR. Lze tak konstatovat nedostačující absorpční kapacitu malých a středních podniků ve vztahu k pracovníkům uvolňovaným velkými podniky s návaznými negativními dopady na vývoj trhu práce. V souladu s respektováním nadřazeného cíle zvýšení konkurenceschopnosti regionální ekonomiky se jako nejúčinnější jeví model selektivní podpory vybraných skupin malých a středních podniků, orientovaný

na podporu činností, jejichž operační prostor překračuje regionální úroveň (malé a střední podniky působící v oblasti průmyslu a dále distribuce), respektive činností generujících synergické multiplikační efekty (malé a střední podniky působící v oblasti služeb podnikům).

Cíle opatření

- rozvíjení předpokladů pro vznik a podporu malého a středního podnikání
- zvýšení konkurenceschopnosti a stability sektoru malého a středního podnikání
- zvýšení konkurenceschopnosti MSP formou příspěvku na nákup nových, moderních technologií a rozšíření či modernizaci výrobních prostor
- zvýšení zaměstnanosti
- zlepšení potenciálu pro využívání zdrojů ze strukturálních fondů EU

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty kraje Vysočina, zejména MSP

Dílčí cíl 1.3: Ekonomická stabilizace venkova s důrazem na integraci ekonomických aktivit a polyfunkční využívání krajiny

Opatření 1.3.1: Restrukturalizace a stabilizace zemědělství, lesnictví a navazujícího zpracovatelského průmyslu s cílem zvýšení zaměstnanosti na venkově a zabezpečení polyfunkčního využívání krajiny

Popis

Podpora diverzifikace zaměření zemědělské a lesní výroby a navazujícího zpracovatelského průmyslu podle přírodních specifik a socioekonomických podmínek je jedním z rozhodujících úkolů restrukturalizace a stabilizace prvovýroby. Klíčem k udržitelnosti venkovského života je rozdílná filozofie rozvoje prvovýrobních činností ve třech oblastech (zónách) determinovaných přírodními podmínkami. V nejúrodnějších oblastech je významné přiměřeně podporovat (v rámci ekologických a produkčních limitů) intenzivní zemědělskou výrobu a případné produkční přebytky směrovat na nepotravinářské využití. V marginálních oblastech s výrazně nepříznivými podmínkami pro zemědělství je třeba klást důraz na rozvoj lesnictví a zemědělství podporovat zejména v jeho krajinotvorných činnostech, udržujících kulturnost krajiny. V oblastech přechodných je významné podporovat účelnou zemědělskou výrobu s přednostním využitím existujících trvalých travních porostů (TTP) pro chov polygastrických zvířat. Přitom se však musí dbát i na udržení zaměstnanosti na venkově a na zabezpečení všeobecné péče o krajinu stejně jako na zvyšování kvality výrobků a jejich konkurenceschopnosti.

Cíle opatření

- diverzifikace a stabilizace rozvoje zemědělství, potravinářství a lesnictví v závislosti na přírodních a socioekonomických podmínkách
- zlepšování kvality zemědělských výrobků, zvyšování konkurenceschopnosti a jejich kontrola

Cílové skupin

soukromé podnikatelské subjekty a jejich sdružení, města a obce, NNO, MAS

Opatření 1.3.2: Využití místních specifik výroby a služeb

Popis

Využívání místních specifických podmínek a příležitostí, opírajících se o místní tradice a dovednosti, je významným zdrojem pracovních příležitostí a prosperity na venkově. Rozhodující část místních specifik se odvíjí od přírodních podmínek a tradic, které v minulosti i dnes vytvářejí specifické předpoklady pro určitou specializaci, a přirozeně tak zvyšují konkurenceschopnost výrobků. V neposlední řadě jsou tyto činnosti i součástí kulturního dědictví území a spoluvytvářejí jeho specifické rysy.

Velmi významný je z tohoto hlediska rozvoj specializovaných a tradičních odvětví zemědělské výroby, například ovocnářství, příměstského zahradnictví, semenářství a osivářství a školkařství. Součástí je i ochrana a zlepšování genofondu hospodářských zvířat a regionálních odrůd plodin.

Důležitá je v tomto kontextu rovněž vazba na speciální skladovací a zpracovatelské aktivity v místě. Významné pro místní příležitosti je i doplňkové využívání přírodních i kulturních zdrojů a tradic v řemeslné výrobě, komerční myslivosti, rybářství a rybníkářství, podporující rozvoj venkovské turistiky, kterou je třeba považovat za jeden z hlavních alternativních zdrojů příjmů zemědělského venkova.

Cíle opatření

- zvýšení lokální hospodářské aktivity na venkově
- uchování kulturních a pracovních tradic venkova
- uchování a obnova krajinného rázu venkova
- využití místních specifických předností pro zvýšení konkurenceschopnosti
- rozvoj venkovské turistiky ve vhodných oblastech
- zvýšení aktivity NNO v oblasti zachování místních specifik výroby a služeb

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty a jejich sdružení, města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO, MAS

Opatření 1.3.3: Rozvoj mimoprodukčních funkcí zemědělské a lesnické výroby včetně programů revitalizace krajiny a nepotravinářského využití zemědělských produktů

Popis

Zemědělství a lesnictví jsou dvě nejvýznamnější krajinotvorné činnosti, které zásadním způsobem ovlivňovaly a ovlivňují stav krajiny i životního prostředí. Je proto třeba se při jejich rozvoji zaměřit i na koncepční ochranu základních složek krajiny, zejména na vodohospodářské funkce, kvalitativní vlastnosti půdy a ochranu živé přírody. Vliv prvovýroby na krajinné ekosystémy je přitom jak kladný (vznik a udržování často vzácných, antropicky podmíněných ekosystémů), tak i záporný, překročí-li intenzita či způsob výroby přírodní limity. Významná je proto podpora ekologických způsobů hospodaření včetně biozemědělství a integrované ochrany rostlin a zpracování bioproduktů. V oblastech se zvlášť vysokými nároky na kvalitu prostředí však může být prvovýrobní potenciál natolik omezen, že je nutno tuto disproporci v rovných podmínkách soutěže vynahradit. Významným obnovitelným zdrojem surovin a energie je zemědělská výroba pro nepotravinářské využití.

Cíle opatření

- směřování k udržitelnému rozvoji zemědělství a lesnictví
- zvýšení ekologické stability krajinných ekosystémů

- dosažení akceptace filozofie mimoprodukčních cílů zemědělství a lesnictví venkovským obyvatelstvem
- dosáhnout postupné změny zaměření zemědělství a zpracovatelského průmyslu na nepotravinářskou výrobu
- zvýšení aktivity NNO v oblasti revitalizace krajiny

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty a jejich sdružení, města a obce, NNO, MAS

Opatření 1.3.4: Integrace ekologických a ekonomických rozvojových strategií, cílených na podporu rozvoje venkovských oblastí, a uplatňování metody LEADER na venkově

Popis

Významným zdrojem úsporných, a přitom efektivních řešení je integrace různých dílčích programů a aktivit. Principy koncentrace úsilí a prostředků jsou zvlášť významné tam, kde dosud chybí celková představa o strategických cílech. Prvním postupným krokem ke komplexnímu pojetí rozvoje je tak koncepční propojení aktivit na venkově ve společných dokumentech, zejména ve strategiích rozvoje obcí a mikroregionů, komplexních pozemkových úpravách a programech obnovy venkova. Vytváření těchto dokumentů a jejich postupná realizace navíc podněcuje občanskou aktivitu občanů a dalších subjektů působících na venkově, umožňuje jejich participaci na rozvoji své obce a garantuje jejich trvalou péči o ni. K nastartování nových způsobů myšlení, spolupráce a partnerství ve venkovském prostoru povede zejména podpora vzniku a existence místních akčních skupin (MAS).

Cíle opatření

- komplexní pojetí aktivit v obcích
- participování obyvatel na rozvoji
- integrování aktivit a prostředků
- zavádění principů partnerství metodou LEADER
- výraznější zapojení NNO v rámci spolupráce a partnerství ve venkovském prostoru

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO, MAS, podnikatelské subjekty a jejich sdružení

Opatření 1.3.5: Rozvoj odbytových center a podpora finalizace zemědělských výrobků, zlepšení marketingu

Popis

Pro zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a zpracovatelského průmyslu jsou zásadním problémem obchodní vazby a informační služby. Jednou ze zásadních podmínek dalšího rozvoje je tak podpora rozvoje komoditních odbytových center ve vazbě na účelové struktury vznikající v rámci podnikatelské sféry, rozvoj poradenství, odborného školství a vzdělávání v oblasti venkovských a zemědělských aktivit. Na tyto aktivity přirozeně navazuje organizace výroby, finalizující venkovské produkty, prohloubení marketingu a propagace a doprovodné služby.

Cíle opatření

- zvýšení konkurenceschopnosti výrobků
- snížení závislosti prvovýroby na monopolních tendencích trhu
- zvyšování produktivity práce

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty a jejich sdružení, vzdělávací zařízení, NNO, MAS

Opatření 1.3.6: Obnova a rozvoj venkovských sídel

Popis

Zásadním problémem venkovských obcí s nízkou koncentrací obyvatel je náročnost investic do infrastruktury. Alespoň minimální úroveň vybavenosti infrastrukturou je přitom zásadní podmínkou udržitelného rozvoje venkova. Náročnost dopravního napojení, zásobování vodou a energií a zabezpečení minimálních služeb v místě prakticky vylučuje realizaci bez vnější pomoci. Opatření předpokládá participaci obyvatel venkova, občanských spolků a sdružení při obnově své obce v souladu s místními tradicemi a je zaměřeno zejména na hospodářský rozvoj obcí, regionů, svazků obcí, stavební obnovu hospodářských objektů, obnovu a výstavbu občanské vybavenosti, technické a dopravní infrastruktury, tradiční cestní sítě a péči o krajinu. Realizace nadobecních projektů (mikroregionálních) vyžaduje spolupráci mezi jednotlivými obcemi.

Významným problémem je rovněž malá diverzita pracovních příležitostí, podmíněná objektivními nevýhodami malého a středního podnikání na venkově (snížený přístup k informacím, ke kapitálu, vyšší náklady apod.).

Ochrana rázovitosti venkova jako zásadní kulturní hodnoty společnosti vyžaduje i ochranu a obnovu jeho stavebního fondu, zejména památek.

Cíle opatření

- údržba a další rozvoj vybavenosti venkovských sídel

- zvýšení diverzity pracovních příležitostí na venkově
- uchování kulturního dědictví venkova
- výraznější zapojení NNO do obnovy a rozvoje venkovských sídel

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty a jejich sdružení, města a obce, sdružení a svazky obcí, fyzické osoby, NNO, MAS

Dílčí cíl 1.4: Rozvoj cestovního ruchu

V kraji Vysočina existují příznivé předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Předpokladem využití existujícího potenciálu je vytvoření a marketing specifických turistických produktů a programů, vycházejících z místních podmínek a reflektujících polohu kraje i očekávanou strukturu návštěvníků. Podmínkou koncipování a realizace těchto turistických programů je vznik víceúrovňové organizační struktury cestovního ruchu. Ta by měla koordinovat nejen sestavení programu, jeho propagaci a marketing, ale také dohled nad jeho realizací, rozvoj potřebné infrastruktury, zajištění přeshraniční návaznosti programů apod. Příprava a realizace turistických programů bude vyžadovat spolupráci velkého počtu subjektů, především z řad malých a středních podnikatelů a subjektů veřejné správy. Předpokladem takové spolupráce je pružně fungující organizační struktura, umožňující zapojení partnerů s různými cíli a možnostmi. Předpokladem úspěšné realizace turistických programů a rozvoje cestovního ruchu v kraji je cílená podpora subjektům podnikajícím v odvětví, a to zejména při investicích motivovaných snahou o zkvalitnění poskytovaných služeb.

Rozvojové priority jsou navrhovány s vědomím významové posloupnosti zmíněných předpokladů. Jejich realizace předpokládá podporu na úrovni kraje, tj. koncipování krajské politiky podpory rozvoje cestovního ruchu. Hlavními cíli této politiky je vytvoření systému komunikace hlavních aktérů cestovního ruchu směřujícího ke vzniku destinačního managementu, koncipování a realizace turistických programů a produktů a jejich uplatnění na trhu, zvýšení efektivnosti regionálního turistického marketingu zaměřeného na identifikované cílové skupiny a zdrojové trhy, budování jednotného informačního a rezervačního systému, podpora subjektům podnikajícím v odvětví při realizacích projektů vedoucích k rozšíření a zkvalitnění služeb, profesní příprava a vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu, realizace systému certifikace a sledování kvality služeb v cestovním ruchu, regenerace kulturních a historických památek. Realizace krajské politiky předpokládá účinnou podporu z nadregionálních zdrojů, především ze státního rozpočtu a ze strukturálních fondů EU. Krajská politika podpory cestovního ruchu musí nejen reagovat na priority politiky na státní, případně mezinárodní úrovni, ale současně vytvořit i nástroje, jak ovlivňovat priority celostátní politiky tak, aby odpovídaly potřebám kraje.

Opatření 1.4.1: Budování turistické organizační struktury a příprava lidských zdrojů

Popis

V současnosti je hlavním prvkem regionální organizační struktury v oblasti cestovního ruchu Krajský úřad kraje Vysočina (oddělení cestovního ruchu), významná je také činnost některých obcí a mikroregionů (dobrovolných svazků obcí). Tyto instituce účinně přispívají především k propagaci cestovního ruchu v kraji, dosud však neplní řadu dalších úkolů, potřebných na úrovni krajského managementu. Na lokální úrovni chybí propojení mezi různými typy subjektů a mezi místy s nabídkou různých aktivit (turistické mikroregiony, turistické spolky). Propojení aktivit podnikatelské sféry a veřejné správy je dosud nedostatečné a místy charakteristické spíše vzájemnou nedůvěrou než spoluprací. Velmi omezená je také vzájemná spolupráce podnikatelských subjektů (profesní svazy). Nerozvinutá organizační struktura cestovního ruchu omezuje jednotlivé subjekty v jejich rozvojových aktivitách a je i příčinou marginalizace odvětví jako celku.

Specifickým problémem, vyplývajícím z nedostatečně rozvinuté organizační struktury, je riziko nepřipravenosti subjektů předkládat kvalitní rozvojové projekty, zejména projekty většího rozsahu. Především díky tříleté existenci účelového rozvojového Fondu Vysočiny se však zkušenosti jednotlivých subjektů s přípravou projektů, a tím i absorpční kapacita odvětví v kraji postupně zvyšují. Jiným dlouhodobým problémem je nedostatečný systém vzdělávání a zvyšování kvalifikace pracovníků v cestovním ruchu.

Cíle opatření

- zlepšení marketingu a podpory prodeje turistické nabídky kraje
- zajištění dostatečné nabídky turistických produktů
- zlepšení spolupráce mezi subjekty působícími v cestovním ruchu
- vznik managementu destinace Vysočina
- zvýšení absorpční kapacity pro příjem podpory z nadregionálních zdrojů
- začleňování NNO do turistických organizačních struktur

Cílové skupiny

turistické organizace, rozvojové a vzdělávací instituce, města a obce, mikroregiony (sdružení a svazky obcí), turistická informační centra, pracovníci v cestovním ruchu, NNO, MAS

Opatření 1.4.2: Budování regionálního informačního, rezervačního a monitorovacího systému

Popis

Na úrovni kraje dosud neexistuje jednotný turistický informační systém a na něj navazující turistický rezervační systém. Díky iniciativě kraje Vysočina byl vytvořen internetový turistický portál a byla připravena řada propagačních a informačních publikací obsahujících praktické informace o nabídce atraktivit a služeb cestovního ruchu v kraji. Neexistuje systém sběru informací o turistické návštěvnosti území kraje; lokální informace z měst, obcí a mikroregionů jsou svým rozsahem značně nevyvážené a vzájemně nekompatibilní.

Informační systém by měl zahrnovat jak informace pro návštěvníky kraje (orientační systémy v obcích, značení a informace na pěších a cyklistických trasách, síť turistických infocenter, mapy, tištěné informační materiály, internetové prezentace), tak také informace o stavu odvětví v kraji pro potřeby managementu turistické destinace, samosprávy a podnikatelských subjektů (databáze poskytovatelů služeb a atraktivit, projekty značení, výsledky terénních průzkumů návštěvnosti, statistická data atd.). Monitorování vývoje cestovního ruchu v regionu může být využito při nastavení podmínek pro dlouhodobě udržitelný rozvoj cestovního ruchu a podporu efektivních podnikatelských aktivit. Turistický rezervační systém zahrnuje především přímý prodej turistických programů a služeb.

Cíle opatření

- zvýšení komfortu pohybu turistů v kraji

- zpřesnění informací o stavu odvětví
- rozšíření a podpora prodeje turistické nabídky kraje

Cílové skupiny

turistické organizace, zájmová sdružení, města a obce, mikroregiony (sdružení a svazky obcí), turistická informační centra, NNO, MAS, podnikatelské subjekty

Opatření 1.4.3: Tvorba a marketing turistických produktů a programů, propagace regionu

Popis

Předpokladem využití existujícího potenciálu rozvoje cestovního ruchu je vytvoření atraktivní a pestré nabídky vlastních turistických produktů a programů. Za prioritní směr při koncipování nabídky turistických programů byly vytipovány zejména programy přibližující kulturní historii regionu (zážitkový městský a poznávací turismus) a environmentální hodnotu krajiny Vysočiny (prázdninové pobyty pro rodiny s dětmi, nabídka středně náročné aktivní dovolené, venkovský turismus). Další prioritou je přeshraniční spolupráce při tvorbě turistických produktů. Programy by měly být koncipovány v rámci širokého spektra subjektů působících v oblasti cestovního ruchu v regionu tak, aby se na jejich tvorbě podíleli jejich budoucí realizátoři a aby do jejich rámce mohly být začleněny již existující aktivity.

Cíle opatření

- zlepšení kvality a konkurenceschopnosti turistické nabídky kraje
- zvýšení nabídky regionálních a specifických přeshraničních produktů s cílenou nabídkou pro různé sociální a věkové skupiny návštěvníků
- prodloužení doby pobytu hostů
- zvýšení podílu Vysočiny na počtu návštěvníků ČR při zachování zásad udržitelného rozvoje
- zapojení NNO do činností souvisejících s propagací regionu

Cílové skupiny

turistické organizace, zájmová sdružení, města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO, MAS, podnikatelské subjekty, turistická informační centra

Opatření 1.4.4: Budování a zkvalitňování základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu

Popis

Slabou stránkou turistické nabídky kraje Vysočina je ve srovnání s vyspělými turistickými regiony nedostatečně rozvinutá základní a doprovodná infrastruktura cestovního ruchu. Chybí především dostatek ubytovacích

zařízení s vyšším standardem služeb, sportovní a rekreační zařízení v turistických střediscích, zařízení rozšiřující spektrum forem trávení volného času, zvláště v případě nepříznivého počasí apod. Navíc existuje značná rozdílnost v kvalitě nabízených služeb.

Pro úspěšné nastartování a dlouhodobé udržení návštěvnosti turisticky atraktivních míst a oblastí je nutné zabezpečit i odpovídající infrastrukturu včetně přístupových tras, přičemž je samozřejmě nutné respektovat limity ochrany přírody a zachování krajiny. Současně je žádoucí podporovat zvýšení návštěvnosti formou zpřístupňování dalších (dosud turisticky neobjevených) míst a aktivit.

Cíle opatření

- rozšíření a zkvalitnění turistické infrastruktury v regionu
- rozšíření nabídky aktivit v turistických střediscích kraje
- zkvalitnění a zvýšení konkurenceschopnosti turistické nabídky kraje
- prodloužení průměrné doby pobytu
- zvýšení zaměstnanosti
- zvýšení životní úrovně obyvatelstva
- zavedení turistické lodní dopravy na vhodných vodních nádržích v kraji Vysočina jako součást budování infrastruktury cestovního ruchu
- zapojení NNO do budování a zkvalitňování infrastruktury cestovního ruchu
- budování a monitoring turistických cyklotras v kraji

Cílové skupiny

podnikatelské subjekty, města a obce, sdružení a svazky obcí, turistické organizace, zájmová sdružení, NNO, MAS, turistická informační centra

CÍL 2: ZVÝŠENÍ KVALITY SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ S DŮRAZEM NA ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ

Dílčí cíl 2.1: Zvyšování vzdělanosti obyvatelstva a adaptability pracovních sil

Opatření 2.1.1: Rozvoj terciárního vzdělávání a vytváření regionálních struktur celoživotního vzdělávání a učení

Popis

Celoživotní získávání nových znalostí a dovedností se stalo nezbytností, která podmiňuje nejen individuální rozvoj a kultivaci osobnosti, ale také rozvoj ekonomiky a zaměstnanosti. Podmínky pro přiměřený přístup k celoživotnímu vzdělávání jsou v ČR vytvořeny pouze ve vybraných městských centrech a přístup obyvatelstva k dalšímu vzdělávání v ostatních oblastech republiky je podstatně omezen materiálními i personálními podmínkami. To ve svých důsledcích brzdí rozvojové šance těchto oblastí (například absence vysokého školství), snižuje jejich atraktivitu pro vzdělané a kvalifikované vrstvy společnosti či zhoršuje uplatnitelnost pracovní síly na trhu práce.

Jako jeden z faktorů socioekonomického rozvoje regionu má celoživotní vzdělávání a učení nezastupitelné místo v rámci komplexního rozvoje lidských zdrojů. Ke stabilizovanému ekonomickému rozvoji regionu pak zvláště přispívá provázanost nabídky celoživotního vzdělávání (v krátkých formách studia) se současnými či budoucími potřebami regionálního trhu práce.

V oblasti terciárního vzdělávání dosud existují hluboké územní disproporce mezi krajem Vysočina a ostatními kraji v ČR. Nově zřízené vysoké školy působí na území kraje krátce a tomu odpovídá prozatím úzká nabídka jejich studijních programů.

Stávající systém dalšího vzdělávání nepřispívá v dostatečné míře k rozvoji kvalifikovanosti a flexibility lidských zdrojů. Sektoru dalšího vzdělávání chybí promyšlená koncepce a nezbytné legislativní a institucionální podmínky, které by jeho rozvoj usměrňovaly a podněcovaly. Zaměstnavatelé a další sociální partneři se doposud málo zapojují do obsahové i metodické stránky vzdělávacích programů a požadavků na jeho certifikaci. V praxi neexistují kvalitní souhrnné informační a poradenské služby, které by usnadňovaly orientaci v nabídce služeb zaměřených na problematiku rozvoje lidských zdrojů.

Cíle opatření

- dobudování systému terciárního vzdělávání
- vytvoření fungujícího územně dostupného systému institucí a forem vzdělávání, dalšího profesního vzdělávání a celoživotního učení
- založení a využívání systému ověřování a uznávání kvalifikací, získaných při dalším vzdělávání, využití akreditačního a certifikačního systému

- zvýšení míry zapojení podnikatelských subjektů do spolupráce při dalším vzdělávání pracovních sil v regionu
- zvýšení míry zapojení obyvatelstva do procesů celoživotního učení
- využívání NNO v rámci zvyšování vzdělanosti obyvatelstva

Cílové skupiny

vzdělávací instituce, začínající a potenciální podnikatelé, nezaměstnaní a rizikové skupiny obyvatel, rozvojové agentury, obyvatelstvo, města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO

Opatření 2.1.2: Rozvoj systému regionálního vzdělávání, implementace vhodných vzdělávacích programů škol a jejich koordinace s potřebami trhu práce

Popis

Rozvoj lidských zdrojů začíná již ve fázi počátečního vzdělávání. Zvyšování kvality a rozšiřování nabídky vzdělávání ve všech stupních počátečního vzdělávání jsou tedy jedněmi z prioritních úkolů v regionálním školství. Rychlé a rozsáhlé technické, ekonomické i sociální změny kladou stále větší nároky na klíčové kompetence (komunikativnost, schopnost učit se, práce v týmu, řešení problémů, numerické aplikace, informační technologie a komunikace v cizích jazycích jednotlivců), na jejich schopnost se dále vzdělávat a na jejich flexibilitu. Lze předpokládat, že právě tyto faktory budou stále více rozhodovat o uplatnitelnost občanů na trhu práce i v osobním životě. Významným faktorem, který ovlivňuje sociální soudržnost území, je podpora integrace zdravotně i sociálně handicapovaných dětí. Tento vývoj klade nové požadavky na všechny stupně počátečního vzdělávání, jejichž důsledkem jsou aplikace a hledání odpovídajících organizačních i metodických nástrojů usnadňujících rozvoj individuálních předpokladů a zájmů jednotlivců, nároky na zajištění podmínek pro vzdělávání (vzdělávání pedagogů, technické zabezpečení) a změny v oblasti hodnocení výsledků vzdělávání.

Počáteční vzdělání a odborná příprava determinují úspěšnost prvního vstupu mladých lidí na trh práce. Absolventi středních i vysokých škol v poslední době stále obtížněji hledají uplatnění na trhu práce, a zejména v období po ukončení školy rozšiřují seznamy uchazečů o zaměstnání, jež evidují úřady práce. Jednou z příčin tohoto stavu je nedostatečná provázanost nabídky učňovských a studijních oborů vzdělávacího systému s kvalifikačními potřebami trhu práce. V regionu prozatím takový koordinující mechanismus neexistuje, což způsobuje disproporce mezi potřebami trhu práce a kvalifikačně-profesní strukturou absolventů. Je proto žádoucí, aby byly na základě průběžné analýzy doporučovány a zaváděny vhodné formy a struktury vzdělávacích programů odborných škol.

Cíle opatření

- zvýšení kvality a rozšíření nabídky vzdělávání
- koordinace nabídky vzdělávacího systému s potřebami trhu práce v regionu
- zabezpečení podmínek pro změnu požadavků na počáteční vzdělávání
- zvýšení informovanosti pedagogických pracovníků i veřejnosti o možnostech vzdělávání

- zvýšení flexibility absolventů škol a jejich zaměstnatelnosti na trhu práce v regionu
- zapojení NNO do systému regionálního vzdělávání

Cílové skupiny

vzdělávací instituce, úřady práce, absolventi škol, pedagogičtí pracovníci škol, personální manažeři firem, města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO

Opatření 2.1.3: Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů na technologické změny

Popis

Trh práce v České republice prochází rychlými změnami, které se projevují mimo jiné přesuny pracovních sil mezi odvětvími, podniky a profesemi. Potřebu vzdělaného managementu vyvolává především zavádění nových technologií, nových metod řízení, což zároveň zvyšuje nároky na adaptabilitu pracovníků na technologické změny.

Zároveň roste riziko ztráty zaměstnání u pracovníků s nedostatečnou kvalifikací a vytváření skupin obyvatelstva ohrožených v důsledku dlouhodobé nezaměstnanosti sociální exkluzí. Stávající aktivní politika zaměstnanosti má řadu nástrojů a programových podpor, kterými může napomáhat občanům získat zaměstnání nebo se vrátit do pracovního procesu po jeho přerušení. Tyto nástroje však přestávají být dostačující či flexibilní úměrně k měnícím se potřebám trhu práce. Předpokládaný vývoj situace na trhu práce vyžaduje rozšíření nabídky programů aktivní politiky zaměstnanosti (APZ), a to zejména s důrazem na preventivní opatření, která umožní zapojení i těm skupinám obyvatel kraje, jež se ocitly v ohrožení sociálního vyloučení, a kterým se tím umožní jejich návrat do zaměstnání.

Je proto nezbytné prostřednictvím systému kvalifikací a rekvalifikací v návaznosti na tendence vývoje trhu práce usilovat o zvýšení zaměstnatelnosti pracovní síly a její uplatnitelnosti na trhu práce.

Důležitou podmínkou efektivity uplatňovaných podpůrných programů je systematické monitorování trhu práce a prognózování jeho kvalifikačních potřeb.

Cíle opatření

- zvýšení úrovně zaměstnatelnosti pracovní síly
- zvýšení zaměstnanosti občanů ze znevýhodněných skupin obyvatelstva
- vytvoření a posílení vazeb mezi trhem práce a systémem rekvalifikací
- uskutečňování preventivních a aktivních činností, které povedou občany k hledání a přijetí zaměstnání

Cílové skupiny

zaměstnanci podniků, začínající a potenciální podnikatelé, nezaměstnaní a rizikové skupiny obyvatelstva, rozvojové agentury, města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO

Dílčí cíl 2.2: Rozvoj bytové výstavby a regenerace bytového a nebytového fondu

Opatření 2.2.1: Rozvoj bytové výstavby a regenerace bytového a nebytového fondu

Popis

Pro vyhodnocení současného stavu v oblasti bydlení jsou východiskem data ze sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001. Kraj Vysočina zde vykazuje nejvyšší podíl bytů v rodinných domech a zároveň také největší sídelní rozdrobenost v rámci ČR. Průměrné stáří trvale obydlených bytů je na Vysočině vyšší než průměr ČR při současné nižší procentuální vybavenosti bytů, co se týče napojení na inženýrské sítě. Rovněž nižší procento bytů I. a II. kvalitativní kategorie oproti průměru ČR a vyšší podíl starých bytů ukazuje na nižší kvalitu bytového fondu.

Nejefektivnějším řešením podpory v této oblasti je ze strany kraje zajištění spolufinancování tvorby podkladů nutných pro realizaci záměrů obcí v oblasti využití vhodných nebytových prostor v majetku obcí a měst pro bydlení, případně výstavby technické infrastruktury, a tím následná stimulace výstavby bytů i nových rodinných nebo bytových domů ve městech a obcích kraje Vysočina. Těžištěm tvorby a uplatňování bytové politiky zůstává i nadále stát, jenž disponuje finančními prostředky odpovídajícími složitosti a rozsahu problematiky bydlení, a na druhé straně plnoprávný občan, nesoucí za své bytové poměry veškerou odpovědnost. Pro definování krajského postoje k bydlení je nezbytné, aby státní bytová politika byla jasná, dlouhodobě stabilní a aby dotační tituly a podpory byly rovněž dlouhodobě neměnné a podpořené dostatečnými objemy finančních prostředků. Samozřejmostí by měla být dobrá legislativa s dobře vyváženými právy nájemníků a vlastníků bytů a vytvoření ekonomického prostředí umožňujícího dosáhnout investorům do bytové oblasti rozumné návratnosti vložených investic.

Cíle opatření

- intenzivnější výstavba nových bytů
- přeměna nebytových prostor ve vlastnictví obce na byty
- výstavba technické infrastruktury pro následnou novou bytovou výstavbu navazující na aktuální územně – plánovací dokumentaci
- modernizace, rekonstrukce a regenerace staršího bytového fondu

Cílové skupiny

města a obce

Dílčí cíl 2.3: Zvyšování standardu zdravotních a sociálních služeb a prevence zdravotních a sociálních rizik

Opatření 2.3.1: Udržení a zlepšení podmínek v oblasti zdravotní péče

Popis

Zdravotní péče v kraji je rovnoměrně rozdělena. Transformace ambulantní zdravotní péče a na ni navazující síť je dokončena, síť pracovišť PNP (přednemocniční lékařské péče) je dostupná a funkční. Kapacita akutní lůžkové péče je nastavená na základě výsledků výběrových řízení a síť v zásadě vyhovuje potřebám v časové a odborné dostupnosti. Je potřebné restrukturalizovat určitou část lůžek akutní péče na lůžka péče následné.

Zdravotní stav populace je při srovnání s republikovým průměrem dobrý. Nedostatky jsou v osvětě a plošné prevenci, zejména u civilizačních chorob.

Následná péče je v některých částech kraje kapacitně nedostačující. Chybí dostatečné provázání zdravotní a sociální péče.

Nezbytností se jeví funkční spolupráce zdravotnických zařízení s nutností optimalizace jejich současného uspořádání a fungování tak, aby byla zajištěna vysoká úroveň zdravotní péče pro všechny občany kraje. Nemělo by ale docházet k neefektivnímu užívání finančních prostředků při nákupu drahé přístrojové techniky, nevyužívání pracovního potenciálu zdravotnických zařízení a k poklesu odborné úrovně snížením rozsahu a počtu prováděných výkonů. Efektivní řešení cestou optimalizace zdravotnických zařízení by mělo vést ke zvýšení kvality poskytované zdravotní péče a zlepšení bilance financí v segmentu zdravotnictví s nutným dopadem na všechny oblasti ekonomiky zdravotnictví kraje.

Dosažení potřebné efektivnosti v provázání zdravotnických zařízení lze významně podpořit zejména dalším účelovým zvyšováním kvalifikace představitelů jednotlivých zařízení, zejména rozšířením nabídky vzdělávacích a školících programů v oblasti managementu. Z doposud provedených auditů vyplývá, že největší rezervy v řízení se nacházejí právě v oblasti středního managementu zdravotnických zařízení.

Pozitivním faktem jsou příznivé charakteristiky zdravotního stavu obyvatelstva kraje Vysočina ve srovnání se situací v ČR a celkově příznivé parametry životního prostředí v kraji. Přesto údaje, které vypovídají o nemocnosti obyvatel, nejsou adekvátně lepší než v jiných krajích. Tato situace vede k nutnosti nadále posilovat programy prevence zdraví pro obyvatele všech věkových kategorií a sociálních skupin.

Cíle opatření

- posilování funkční spolupráce zdravotnických zařízení akutní péče a jejich plynulé propojování s péčí následnou a sociální
- optimalizace počtu lůžek akutní a následné péče se zajištěním chybějících oborů různými způsoby

- analyzování dopadů posílení centralizovaných nákupů energií, léků, techniky a zdravotnického materiálu
- soustavné zvyšování kvality přístrojového vybavení
- rozvíjení prevence na úroveň praktické realizace
- zvýšení aktivity NNO v oblasti zdravotní péče

Cílové skupiny

zdravotnická zařízení, sociální zařízení, města a obce, obyvatelstvo, NNO

Opatření 2.3.2: Udržení a zlepšení podmínek v oblasti služeb sociální péče a sociální prevence, rozvíjení mechanismů boje proti společenské marginalizaci ohrožených skupin obyvatelstva

Popis

Změna ekonomické a sociální reality s sebou přináší nové fenomény vyžadující adekvátní reakci ze strany systému sociální péče. Sociální problémy spojené s rostoucí celkovou nezaměstnaností, s dlouhodobou nezaměstnaností, růstem počtu a velikosti rizikových skupin ohrožených sociální exkluzí a stárnutím populace vyžadují vedle snižování a eliminace jejich důsledků také systém prevence. Na úseku služeb sociální péče a sociální prevence to znamená ustavení udržitelné podporované sítě služeb při participaci všech úrovní veřejné správy za použití metod zapojujících do rozhodovacího procesu v této oblasti občany i poskytovatele. Při realizaci tohoto záměru bude kladen důraz na dosažení rovnosti v dostupnosti sítě služeb a na garanci základní kvality jejich poskytování. Pro zlepšení soudržnosti místních komunit a posílení integrace skupin ohrožených sociálním vyloučením je nutné realizovat opatření, která přispějí k regeneraci a rozvoji lidského potenciálu a eliminaci sociálně patologických jevů, jež zvyšují riziko nárůstu osob ohrožených sociálním vyloučením. Síť služeb sociální péče a prevence spolu s ostatními opatřeními na podporu aktivit předcházejících společenské marginalizaci ohrožených skupin obyvatelstva tvoří ucelený systém vedoucí k naplňování cíle zvyšování standardu sociálních služeb a prevence sociálních rizik. Realizace aktivit zahrnutých v tomto systému bude postavena na zapojení krajské i obecní samosprávy, občanů a nestátního neziskového sektoru.

Cíle opatření

- ustavení udržitelné sítě sociálních služeb zakotvené ve střednědobém plánu se zohledněním nově vznikajících specifických potřeb (např.: specializace péče lůžkových kapacit na péči o uživatele s nároky na zvláštní péči z důvodu specifických postižení, propojování systémů ústavní a domácí péče vytvářením podmínek pro respitní, paliativní a hospicovou péči)
- realizování forem plánování sítě sociálních služeb, založené na participaci občanů a na porovnávání efektivity a dostupnosti poskytovaných služeb s možností reagovat na požadavky a potřeby obyvatel kraje
- zajištění prevence vzniku a růstu počtu osob ohrožených sociálním vyloučením včetně napomáhání odstraňování technických a sociálních bariér

- zajištění metodické pomoci obcím a poskytovatelům služeb a zavádění vzdělávání při realizaci sociálních služeb s cílem zabezpečit služby v základní kvalitě
- zavádění standardů kvality sociálních služeb u poskytovatelů v rámci kraje; v zařízeních zřizovaných krajem klást důraz na zlepšování životních podmínek v domovech důchodců a v ústavech sociální péče
- zajištění dostupnosti sociální služby pro obyvatele prostřednictvím nejvhodnějších subjektů poskytujících sociální služby
- zvýšení aktivity NNO v oblasti sociální péče

Cílové skupiny

jednotlivé skupiny obyvatelstva, města a obce, subjekty poskytující sociální služby, NNO

Dílčí cíl 2.4: Rozvoj volnočasových aktivit a sportu

Opatření 2.4.1: Rozvoj aktivit volného času s důrazem na dlouhodobé a pravidelné aktivity

Popis

Na území kraje Vysočina existuje poměrně rozsáhlá síť zařízení pro kvalitní využití volného času, zejména pro děti a mládež. Tvořivost a aktivita obyvatel kraje podporuje dlouhodobě vznik a fungování řady zájmových sdružení, spolků a dalších občanských iniciativ, jež společně formují nabídku volnočasových aktivit.

Současný stav řady zařízení pro volný čas však neodpovídá svou kvalitou ani kvantitou narůstajícím potřebám v této oblasti, a zejména ne budoucí potřebě rozvíjet možnosti pro všestrannou kultivaci lidských zdrojů a pro rozvoj prvků občanské společnosti. Nedostává se hlavně prostředků na koncepční a dlouhodobou práci s dětmi a mládeží. V důsledku toho prochází často krizí i aktivita a iniciativa organizátorů i obyvatel.

Na kvalitní trávení volného času dětí a mládeže a na primární prevenci sociálně nežádoucích jevů má zásadní dopad pravidelná celoroční činnost či pravidelné aktivity s dětmi a mládeží či pro děti a mládež. Jednorázové akce pro neorganizované děti a mládež nebo širokou veřejnost, které nemají takový dopad na výchovu dětí a mládeže, by měly být chápány jako doplňková aktivita činnosti pravidelné, a ne jako hlavní činnost s maximální prioritou.

Cíle opatření

- zlepšení podmínek pro volnočasové aktivity obyvatel regionu se zvláštním zaměřením na děti a mládež a dlouhodobou a pravidelnou práci s dětmi a mládeží
- rozvoj talentovaných dětí a mládeže na Vysočině
- budování a obnova zařízení a pro aktivity volného času obyvatel regionu
- zvýšení aktivity NNO v oblasti volnočasových aktivit

Cílové skupiny

NNO, školy a školská zařízení, města a obce, děti a mládež, obyvatelé kraje

Opatření 2.4.2: Rozvoj sportu a tělovýchovy

Popis

Na území kraje Vysočina existuje poměrně rozsáhlá síť zařízení pro sportovní vyžití, zejména pro děti a mládež. Tvořivost a aktivitu obyvatel kraje podporují dlouhodobě vznik a fungování řady zájmových sdružení, sportovních klubů, spolků a dalších občanských iniciativ, jež společně formují nabídku sportovních aktivit.

Současný stav řady zařízení však neodpovídá svými parametry kvality ani kvantity narůstajícím potřebám v této oblasti, a zejména ne budoucí potřebě rozvinout možnosti pro všestranný rozvoj sportu pro všechny. Hlavně se nedostává prostředků na projekty realizující výstavbu a obnovu těchto zařízení.

Cíle opatření

- zlepšení podmínek pro sportovní aktivity obyvatel regionu se zvláštním zaměřením na děti a mládež
- rozvíjení tělovýchovy a sportu pro všechny
- budování a obnova zařízení a infrastrukturní sítě pro sportovní aktivity obyvatel regionu
- zapojení NNO do rozvoje sportu a tělovýchovy

Cílové skupiny

NNO, školy a školská zařízení, města a obce, děti a mládež, obyvatelé kraje

Opatření 2.4.3: Rozvoj mezinárodních aktivit

Popis

Od začátku roku 2004 je Česká republika jako členská země zařazena do vzdělávacích programů EU. Ve všech programech byl značně navýšen rozpočet a do programů se může zapojit mnohem více institucí i fyzických osob než v předchozích letech. Předpokladem pro to, aby se mohly větší měrou zapojovat organizace z kraje Vysočina, je dostatečná informovanost o programech a poskytování poradenských služeb na krajské úrovni. Informace o vzdělávacích programech EU (Leonardo da Vinci, Socrates, Mládež) se k uživatelům dostávaly centrálně přímo z národních agentur, které zajišťovaly také veškeré poradenské služby. Informační akce a poradenské služby v jednotlivých krajích fungovaly pouze nárazově a nesystematicky.

Vzhledem k navýšení rozpočtů v jednotlivých programech a rozšíření možností v rámci programů přichází nutnost vybudovat síť informačních a poradenských center v jednotlivých krajích. Důležitým partnerem pro národní agentury se stalo Oddělení mládeže a sportu Odboru školství, mládeže a sportu Krajského úřadu kraje Vysočina, které pořádá nejrůznější semináře k jednotlivým vzdělávacím programům, poskytuje konzultace k předkládaným projektům a předává školám a neziskovým organizacím důležité informace z této oblasti.

Důležitá je rozsáhlá informační kampaň o vzdělávacích programech, aby současní i potenciální uživatelé programů byli včas a dostatečně informováni o všech změnách a mohli se do programů zapojit hned od začátku.

Cíle opatření

- informační kampaň o možnostech vzdělávacích programů EU pro školy, školská zařízení a NNO
- rozvíjení prvků občanské společnosti
- rozvíjení přeshraničních aktivit se zvláštním zaměřením na děti a mládež
- systém dofinancování projektů schválených na úrovni EU
- systém financování mezinárodních aktivit

- zapojení NNO do rozvíjení mezinárodních aktivit

Cílové skupiny

NNO, MAS, školy a školská zařízení, města a obce, děti a mládež, obyvatelé kraje

Dílčí cíl 2.5: Rozvoj kultury, zachování kulturního dědictví a kulturních tradic – významný prvek rozvoje duchovního života společnosti

Opatření 2.5.1: Ochrana a zachování kulturního dědictví, obnova kulturních památek v regionu

Popis

Současný stav mnoha kulturních památek však není v důsledku nedostatečné údržby v minulosti uspokojivý a jsou zapotřebí značné prostředky na jejich obnovu (rekonstrukci, restaurování). Obnova, popřípadě restaurování památek by znamenala jejich uchování pro budoucí generace a zlepšení, eventuálně vůbec možnost jejich využití a zpřístupnění veřejnosti. Tyto investice by mimo jiné přispěly ke zvýšení atraktivity prostředí, a tím i ke zvýšení turistického ruchu pro celý kraj, a zlepšily by vazbu obyvatel k místu jejich bydliště i regionu. Opravené a zpřístupněné památky by dále podnítily zájem o historii a tradice, čímž by přispěly mimo jiné ke zlepšení kulturního a historického povědomí obyvatel.

Cíle opatření

- zachování a obnova kulturního dědictví
- zvýšení atraktivity prostředí
- stimulace vlastníků k péči o památky
- zlepšení kulturního a historického povědomí obyvatel
- zapojení NNO do obnovy kulturních památek

Cílové skupiny

regionální instituce veřejné správy, města a obce, sdružení a svazky obcí, obyvatelé kraje, návštěvníci kraje, vlastníci památek, NNO, MAS

Opatření 2.5.2: Zachování kultury a kulturních tradic, rozvoj regionálních kulturních aktivit

Popis

V kraji Vysočina je vytvořen systém s dobře fungující sítí významných kulturních institucí a organizací (muzea, galerie, knihovny) a existují zde kulturní zařízení regionálního a nadregionálního charakteru (divadlo, zoologická zahrada apod.). Je tu již mnohaletá tradice pořádání významných kulturních projektů (mezinárodní festivaly, přehlídky, veletrhy) i charakteristická a jedinečná místní kultura, návaznost na tradice a bohatou historii (pořádají se pouti, jarmarky, místní slavnosti). Funguje velké množství zájmových a spolkových organizací a sdružení, které mají mnohde dlouholetou tradici a jsou významným prvkem při vytváření místní identity a charakteristické místní kultury.

Díky tvořivosti místních obyvatel existuje řada významných uměleckých souborů a kulturních akcí, jejichž další rozšíření a rozvíjení je žádoucí, avšak brání mu nedostatek prostředků. Krizí v důsledku nedostatku prostředků na svoji činnost procházejí v mnoha případech také nejrůznější zájmové a spolkové organizace, které mají v regionu dlouhou tradici a jsou významným aktérem tvorby místní identity i veřejného mínění.

Přes iniciativu zejména ze strany nevládních neziskových organizací neexistují v kraji dosud ani ucelené programy rozvoje občanské společnosti. Zvláštní význam je přikládán zlepšení dostupnosti informací v souvislosti s rozvojem informačních technologií.

Cíle opatření

- zvýšení informovanosti návštěvníků i místních obyvatel o kulturních aktivitách na území kraje
- zatraktivnění a modernizace expozic a zkvalitnění veřejných služeb muzeí a galerií s ohledem na návštěvníka a současné trendy
- vytváření podmínek pro volnočasové kulturní a společenské aktivity obyvatelstva kraje
- uchování a rozvoj tradiční lidové kultury, popularizace a prezentace jevů tradiční lidové kultury a jejich hodnot vůči veřejnosti
- poskytování moderních knihovnických a informačních služeb v odpovídajícím prostředí, výstavba knihoven a jejich rekonstrukce
- rozvoj sítě veřejných knihoven jako středisek regionálního informačního systému včetně jejich propojení s internetem
- zvýšení aktivity NNO v oblasti rozvoje kulturních aktivit

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, regionální instituce veřejné správy, NNO, MAS, , knihovny, muzea, galerie, školy (vzdělávací instituce), obyvatelé kraje, návštěvníci kraje

CÍL 3: ZVÝŠENÍ KVALITY TECHNICKÉHO PROSTŘEDÍ S DŮRAZEM NA ROZVOJ SÍŤOVÉ INFRASTRUKTURY

Dílčí cíl 3.1: Rozvoj nadregionální dopravní sítě a zkvalitňování dopravní sítě regionálního významu s důrazem na stimulaci rozvoje hromadné dopravy

Opatření 3.1.1: Dobudování a modernizace nadřazené silniční sítě v kraji

Popis

Rozvoj podnikatelských aktivit a poptávka veřejnosti přinesly prudký nárůst výkonů automobilové dopravy a zvyšování počtu vozidel. Otevřením hranic došlo k obnovení přirozených vazeb se sousedními zeměmi a ke zvýšení objemu tranzitní dopravy. Všechny tyto změny musela absorbovat dopravní soustava, která byla v době vzniku orientovaná a dimenzovaná na jiné parametry a neodpovídá dnešním nárokům.

Kvalitní dopravní síť je nezbytnou podmínkou efektivního zapojení kraje do vnitrostátního i mezinárodního obchodu i do společného hospodářského prostoru zemí EU. Navíc kontaktní poloha regionu s členskou zemí EU – Rakouskem – zakládá odůvodněnou potřebu zlepšení kvality dopravní sítě tak, aby nepředstavovala bariéru volnému pohybu osob a zboží a vyhovovala novým podmínkám stanoveným EU.

Opatření 3.1.1 svým charakterem spadá z převážné části do kompetence MD ČR; v tomto smyslu je třeba chápat uvedené priority jako doporučení pro ústřední orgány. Krajská úroveň má v tomto případě úlohu převážně iniciativní.

Cíle opatření

- zlepšení kvality dopravního systému regionu
- zlepšení zapojení regionu do evropských dopravních sítí
- zlepšení dopravní dostupnosti regionu
- snížení počtu kolizních a dopravně závadných bodů, omezení nehodovosti
- snížení některých negativních vlivů dopravy na životní prostředí
- zlepšení podmínek pro podnikání s pozitivním vlivem na vznik nových pracovních příležitostí

Cílové skupiny

krajské orgány, města a obce, sdružení a svazky obcí, občané kraje, podnikatelské subjekty

Opatření 3.1.2: Modernizace komunikací v rámci kraje Vysočina

Popis

Současný stav dopravních cest v kraji Vysočina je nutné vnímat jako výrazný problém. Nejsou-li ale tyto cesty zařazeny mezi celostátní priority, stává se z nich výrazný regionální problém, který je nutné řešit na nižší úrovni. Tato kategorie komunikací má totiž svoje nezastupitelné místo pro život regionu a pro jeho elementární obsluhu.

Nárůst intenzity zatížení silniční sítě je sice zřetelně diferencován podle kategorie komunikace, avšak v důsledku nedostatku finančních prostředků, a navíc vzhledem ke snaze jejich soustřeďování především na celostátně významné akce ostatní nepreferovaná síť znatelně chátrá. V kombinaci se skutečností, že mnohá území jsou hospodářsky slabá a neatraktivní pro podnikání, komplikuje podmínky pro jejich rozvoj zhoršování kvality dopravní sítě.

Žádoucí je především zajistit adekvátní napojení mikroregionů a jejich center na vyšší nadřazenou dopravní síť (především dálniční a silniční), a zkvalitnit tak podnikatelské prostředí a umožnit efektivní mobilitu pracovních sil, dojížďku do škol a za službami. S tím souvisejí také podmínky pro posílení vzájemných vazeb uvnitř regionu a uvnitř kraje, protože kvalita dopravních cest spojujících například okresní města s krajským centrem Jihlavou není vždy uspokojivá. Opomíjen by neměl být ani „nenormový“ stav evakuačních silnic v okolí Jaderné elektrárny Dukovany. Předmětem opatření tak je zejména odstranění dopravních závad, modernizace silničních dopravních tras, a tím pádem i podpora podnikatelského potenciálu území.

Problémem jsou také komunikace v zázemí velkých sídel podél suburbanizačních os a významné tranzitní místní komunikace v intravilánech měst a obcí, na něž se sice koncentrují relativně významné zátěžové proudy, avšak nemají deklarovanou celostátní prioritu. Vysoká intenzita dopravy a jejich negativní důsledky pro životní prostředí měst a obcí na sebe vážou potřebu budování obchvatů či městských okruhů s cílem minimalizovat průjezdy tranzitní dopravy jádry zastavěných území.

V některých směrech je problémem také intenzivní víkendová rekreační doprava, která je charakteristická svými koncentracemi do úzkého časového období – na území kraje Vysočina se tato skutečnost projevuje například na relacích Brno–Žďárské vrchy; to znamená, že se v převážné míře koncentruje na komunikace nižších kategorií.

Na území kraje Vysočina může být vzhledem k jeho atraktivnímu přírodnímu prostředí vnímána jako významný rozvojový prvek rovněž cyklistická doprava. Kromě významu v rámci cestovního ruchu je důležitá její role i v rámci městské dopravy, kde může v případě vybudování kvalitních cyklostezek působit jako regulátor individuálního motorismu.

Cíle opatření

- zkvalitnění dopravní sítě v regionu

- zlepšení napojení na nadřazenou (vyšší) dopravní síť a zlepšení kvality dopravní dostupnosti
- zvýšení plynulosti a bezpečnosti dopravy
- snížení negativních vlivů dopravy na životní prostředí

Cílové skupiny

krajské orgány, dopravci, ostatní subjekty veřejné správy, podnikatelské subjekty a jejich sdružení, občané kraje

Opatření 3.1.3: Modernizace a rekonstrukce železniční sítě

Popis

Železniční síť je v kraji Vysočina konfigurována hvězdicovitě se dvěma centry – Jihlavou a Havlíčkovým Brodem. Kromě dvoukolejné elektrizované dráhy Praha–Kolín–Havlíčkův Brod–Žďár n. Sáz.–Brno (tratě č. 230 a 250) je dále elektrizován pouze tah Havlíčkův Brod–Jihlava–Kostelec u J.–Veselí n. L. Stavebně technický stav všech tratí na území kraje Vysočina (včetně výše zmíněných) se postupně zhoršuje a zastaralé jsou rovněž používané zabezpečovací systémy. To vše v součinnosti s neuspokojivým technickým stavem související infrastruktury (stanice, zastávky aj.) a vozového parku zhoršuje konkurenceschopnost železniční dopravy s dopravou silniční, a následně způsobuje úbytek počtu cestujících.

Kromě výhledové možnosti výstavby vysokorychlostní tratě (VRT) z Prahy do Brna a otevření zastávky v prostoru mezi Jihlavou a Havlíčkovým Brodem by kraj měl ve spolupráci s odpovědnými organizacemi a orgány podporovat v rámci železniční dopravy aktivity vedoucí ke zvýšení rychlosti a bezpečnosti provozu, ke zlepšení kultury cestování a spojení s ostatními regiony.

Cíle opatření

- zlepšení kvality železničního dopravního systému regionu
- zlepšení zapojení regionu do evropských železničních dopravních sítí (výhledově VRT)
- zlepšení dopravní dostupnosti regionu
- zvýšení konkurenceschopnosti a atraktivity železniční dopravy, zvýšení její rentability
- modernizace a rekonstrukce železničních tratí a uzlů v kraji
- zvýšení kvality dopravní a obslužné vybavenosti na úroveň standardů EU

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, podnikatelské subjekty a jejich sdružení, uživatelé železniční dopravy

Opatření 3.1.4: Zlepšení dopravní obsluhy regionu

Popis

Veřejná hromadná doprava by měla zabezpečovat základní dopravní obslužnost regionu a nabízet alternativu

k dopravě individuální. Dosavadní vývoj však ukazuje na preferenci spíše dopravy individuální před dopravou veřejnou. Zčásti je to důsledkem rozmělnění dříve jasněji definovaných přepravních proudů, zčásti ale také důsledkem málo atraktivní nabídky veřejné hromadné dopravy. Situace je navíc komplikována rostoucími náklady na provozování veřejné hromadné dopravy a snižujícími se počty cestujících – uživatelů veřejné dopravy. Negativně též působí zastaralost vozového parku a v mnoha případech nepříliš optimální organizace zajišťování dopravní obslužnosti (neprovázanost jízdních řádů, nevýhodné časové polohy atd.).

Ve vztahu k veřejné hromadné dopravě postupně vykrystalizovaly dva hlavní problémy. Prvním je přetížení městských center individuální automobilovou dopravou a druhým nedostatečná obsluha venkovských regionů veřejnou dopravou. Ve všech případech je žádoucí přispět ke zkvalitnění nabídky veřejné hromadné dopravy tak, aby oslovila a přitáhla více cestujících. Role veřejné dopravy ve městech je nezastupitelná, protože přispívá k udržitelné mobilitě a předchází dopravním kongescím. Ve venkovském prostoru je úloha veřejné dopravy poněkud odlišná; důraz je tam kladen na zabezpečení základní dopravní obslužnosti.

Smyslem opatření proto je podpořit poptávku po veřejné hromadné dopravě zlepšením její nabídky i prostřednictvím technicko-organizačních opatření. Je nutné plně využít možností veřejné hromadné dopravy jako jednoho systému, jako jednotné sítě pro zákazníka, avšak s různými typy dopravních prostředků v podobě integrovaných dopravních systémů (IDS). Prioritním úkolem tedy je přispět k integraci a provázání jednotlivých subsystémů veřejné dopravy. Zároveň je nutné umožnit využití veřejné dopravy v kombinaci s dopravou individuální (záchytná parkoviště u terminálů veřejné dopravy – systémy *park and ride* /P&R/ apod.). Potenciál přestupních stanic a uzlů lze navíc využít pro rozvoj podnikatelských aktivit. Kromě již zmíněných efektů podporuje kvalitně zajištěná veřejná doprava i rozvoj cestovního ruchu, a umožňuje tím lepší využití jeho ekonomického potenciálu.

Důležitým faktorem pro zvýšení a udržení tempa hospodářského rozvoje území je také jeho zpřístupnění leteckou dopravou. V kraji Vysočina se v této souvislosti jako nepříznivá jeví skutečnost, že není vybaven letištěm se zpevněnou vzletově-přistávací dráhou. Takové infrastrukturní zařízení totiž přispívá k umísťování průmyslových *high-tech* aktivit, které samy o sobě v daném území působí velmi progresivně. Z těchto důvodů bude potřebné scházející infrastrukturní zařízení ve vhodné lokalitě dobudovat.

Cíle opatření

- zlepšení úrovně a organizace veřejné hromadné dopravy
- zvýšení potenciální mobility obyvatelstva a zvýšení zaměstnanosti
- snížení negativních důsledků individuální automobilové dopravy
- dobudování letiště se zpevněnou vzletově-přistávací dráhou ve vhodné lokalitě na území kraje Vysočina

Cílové skupiny

podnikatelé a dopravci, subjekty veřejné správy, občané kraje, města a obce, sdružení a svazky obcí

Opatření 3.1.5: Rozvoj cyklistické dopravy

Popis

Cyklistika patří mezi druhy dopravy, které jsou šetrné k životnímu prostředí. Výhody cyklistické dopravy lze především spatřovat v její bezhlučnosti, produkci nulových emisí a finanční a prostorové nenáročnosti. Cyklisté nemají problémy s hledáním parkovacích míst, s dopravními kolapsy a zácpami. Významný je přínos cyklistiky pro rozvoj cestovního ruchu.

Cyklistickou dopravu je nutné vnímat ve dvou úrovních. Cyklistika na jedné straně představuje adekvátní alternativu k automobilové dopravě nebo městské hromadné dopravě při pravidelných cestách. Musí tedy docházet k budování a zkvalitňování cyklistické infrastruktury především v intravilánech měst a obcí. Na straně druhé hraje cyklistická doprava neboli cykloturistika z hlediska cestovního ruchu a rekreace stále významnější roli, a to nejen na venkově, ale i v centrech měst. Z tohoto pohledu je stěžejní koordinované budování cyklotras a doprovodné infrastruktury pro cykloturistiku.

Cíle opatření

- rozvoj cyklistiky jako rovnocenného prostředku dopravní obsluhy území
- snížení zatížení center měst automobilovou dopravou podporou cyklistické dopravy
- zvýšení bezpečnosti cyklistů jako uživatelů veřejných komunikací
- vytváření podmínek k rozvoji cykloturistiky
- využití cykloturistiky pro rozvoj venkova
- aktivnější zapojení vzdělávacích institucí do osvěty o cyklistické dopravě a jejích pozitivech

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, podnikatelé v cestovním ruchu, NNO

Dílčí cíl 3.2: Rozvoj telekomunikačních sítí s důrazem na rozvoj aktivit v oblasti informatiky

Telekomunikace a informatika jsou v dnešní znalostně orientované společnosti základním infrastrukturním prvkem pro efektivní komunikaci. Prudký rozvoj informačních a komunikačních technologií (ICT) přispěl k jejich rozšíření i využívání v každodenní praxi a počítačová gramotnost se stává jedním ze základních atributů vzdělání člověka. Prostřednictvím sítě internet pronikly ICT i do domácností, a tím se stávají účinným nástrojem pro sdílení dat a informací i pro nejširší veřejnost. Vedle privátní sféry jsou ICT hojně využívány i v organizacích veřejné správy.

Opatření 3.2.1: Zlepšení možností přístupu veřejnosti k informacím prostřednictvím informačních technologií

Popis

Přístup nejširší veřejnosti (včetně právnických osob) k informacím se stává jednou ze základních podmínek konkurenceschopnosti v informační společnosti. V této souvislosti roste potřeba snadného přístupu k prostředkům ICT, které umožňují i efektivnější přístup k informacím a agendám veřejné správy, a tím i přiblížení veřejné správy, občanů a komerční sféry. Smyslem opatření je vytvořit podmínky a prostředí pro podnícení a další rozvíjení kvalitativně vyšší úrovně komunikace mezi libovolnými subjekty v kraji na základě jejich potřeb a iniciativy. Jednou z klíčových priorit je podpora dalšího zavádění ICT do škol a institucí veřejné správy a rozšiřování obecného povědomí o užitečnosti ICT. Nutnou podmínkou bezproblémového přístupu k informacím je snadná dostupnost vysokorychlostního internetu (*broadbandu*) na celém území kraje a podpora mobility uživatelů internetu.

Cíle opatření

- umožnit pravidelný a levný přístup co nejširšímu počtu občanů k informacím prostřednictvím internetu a k dalším prostředkům ICT
- zlepšení úrovně počítačové gramotnosti obyvatelstva
- připojení všech škol a obcí (obecních úřadů) na internet a jejich vybavení prostředky ICT včetně metodické a konzultační podpory
- efektivní využití stávající infrastruktury, modernizace

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, orgány veřejné správy, školy, komerční sféra, zájmová sdružení, domácnosti, občané kraje, NNO

Opatření 3.2.2: Zavedení informačního systému veřejné správy (ISVS)

Popis

Jedním z hlavních cílů státní informační politiky je racionální a efektivní využití a sdílení elektronických informací mezi jednotlivými subjekty veřejné správy. Vedle zvýšení efektivity a autority orgánů veřejné správy napomůže ISVS i k posílení důvěry občanů ve veřejnou správu a přispěje ke zvýšení transparentnosti a rozvoji ekonomického prostředí. Prioritou v roce 2006 bude pokračování aktivní účasti kraje v procesu tvorby ISVS, výstavba GIS a zlepšení přístupu různých subjektů k budovaným systémům v důsledku standardizace aplikačního vybavení a sdílených dat. Kromě toho se počítá také s tvorbou a standardizací systémů adresářových služeb.

Cíle opatření

- zkvalitnění výkonu veřejné správy (zvýšení efektivity a autority)
- přiblížení veřejné správy občanům (zlepšení přístupu k informacím)
- přiblížení veřejné správy komerční sféře (zlepšení přístupu k informacím)

Cílové skupiny

orgány veřejné správy, fyzické a právnické osoby

Doporučení pro ústřední orgány:

Dosavadní zkušenosti se zaváděním ICT ukazují potřebu rychlého řešení především v legislativní oblasti pro sdílení dat mezi jednotlivými orgány veřejné správy. Pro další úspěšný rozvoj a využití ICT je nutné precizně definovat stále chybějící základní kameny ISVS (registry, standardy a síťovou infrastrukturu) a naplnit koordinanční a standardizační roli MIČR. Vzhledem k negativním zkušenostem ze zavádění jednotlivých IS je nutno zabránit tzv. „krajskému resortismu“ (co kraj, to jiné formy řešení) prostřednictvím silné autority (MIČR a AKČR), která zabezpečí dodržování jednotného komunikačního a aplikačního prostředí.

Dílčí cíl 3.3: Optimalizace rozvoje energetických a vodohospodářských sítí

Opatření 3.3.1: Zásobování energiemi

Popis

Energetické sítě v kraji Vysočina jsou ve srovnatelném, tj. většinou vyhovujícím technickém stavu jako v ostatních krajích ČR. Avšak vzhledem k rozdrobenému osídlení (vyššímu počtu menších obcí včetně místních částí) a charakteru reliéfu a podnebí jsou skutečností vyšší náklady na zabezpečení jejich provozu a údržby. Technický stav elektrických sítí bývá rovněž nepříznivě ovlivněn v zimním období těžkou námrazou ve vyšších polohách kraje. Plynofikace kraje je nerovnoměrná a je vázána na existenci a realizaci základních vysokotlakých rozvodů. Obecně lze konstatovat, že plynofikace v okresech Třebíč, Jihlava a Žďár nad Sázavou je ve vyšším stadiu, než je tomu v okresech Havlíčkův Brod a Pelhřimov.

Je potřeba usilovat o zajištění kvalitativního i kvantitativního rozvoje provozu všech energetických distribučních sítí, jejichž technické parametry musí dosáhnout co nejdříve standardu Evropské unie. Z toho vyplývá požadavek na zajištění dodávek všech energetických médií minimálně na stávající úrovni a jejich následné zkvalitňování.

Cíle opatření

- postupné dosažení standardu EU v oblasti energetické infrastruktury (při respektování místních předpokladů a podmínek)
- zkvalitňování dodávek energetických médií

Cílové skupiny

společnosti provozující energetické sítě a dodávající energie, města a obce, sdružení a svazky obcí, podnikatelské subjekty a jejich sdružení, NNO, MAS

Opatření 3.3.2: Zásobování vodou

Popis

Zásobování pitnou vodou na území kraje Vysočina se vyznačuje dostatečnou kapacitou povrchových zdrojů vod. Vyskytují se zde však lokální problémy s nedostatečnou kapacitou a v řadě případů i s kvalitou podzemních vodních zdrojů. Proto je převážná část obyvatel kraje zásobena vodou z povrchových zdrojů prostřednictvím vodárenských nádrží regionálního i nadregionálního významu. Nerovnoměrnost rozložení vyhovujících povrchových zdrojů na území kraje vedla k vytvoření celé řady vodárenských systémů v regionu vázaných na tato odběrná místa a přepravujících pitnou vodu na značné vzdálenosti.

Malá hustota osídlení regionu a velký počet sídel způsobuje v průměru vysoké investiční náklady na další rozšiřování vodovodních sítí a celkově nízkou výtěžnost vodovodní sítě. Rovněž regionální průměrná spotřeba pitné vody z veřejných vodovodních sítí nedosahuje celostátního průměru.

Problémem regionu je i zajištění kvality dodávané pitné vody, neboť četné lokální zdroje vykazují kontaminaci a hygienickou závadnost. Ve vazbě na implementaci předpisů Evropské unie (směrnice EU č. 75/444 EEC) v oblasti kvality pitné vody bude nutno zabezpečit i další rozsáhlé investice v úpravě stávajících zdrojů podzemní i povrchové vody.

Další investice bude nutno vynaložit na rekonstrukce stávajících zastaralých rozvodných systémů s ohledem na jejich stáří, vykazované ztráty a kontaminaci vody vznikající v těchto systémech.

Základním záměrem navrhovaných opatření je celková optimalizace odběrů a využití stávajících zdrojů vody z pohledu zajištění nezbytných kvalitativních parametrů a udržení přiměřených nákladů na výrobu pitné vody, obnova stávajících rozvodů v rozsahu nezbytném pro dodávku vody ve stávajících ekonomicko-sociálních podmínkách a zabezpečení přiměřeného rozšíření vodárenských rozvodných sítí při respektování efektivnosti plánovaných investic. Zvýšení počtu připojených obyvatel na celostátní průměr není v blízké budoucnosti reálné s ohledem na vysokou finanční náročnost dalšího rozšiřování vodovodních rozvodů danou strukturou osídlení regionu.

Cíle opatření

- umožnění dostupnosti kvalitní pitné vody a zvýšení procenta obyvatel kraje napojených na veřejné vodovody na průměr České republiky
- zabezpečení obnovy zastaralých a funkčně nevyhovujících systémů zásobování pitnou vodou včetně její úpravy
- zajištění dostatečné kvality pitné vody pro celkový rozvoj regionu v souladu s kvalitativními požadavky směrnice EU č. 75/444 EEC

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, podnikatelský sektor, NNO

Opatření 3.3.3: Odvádění a čištění odpadních vod

Popis

Vzhledem k rozptýlené sídelní struktuře je odkanalizování obcí relativně na dobré úrovni, kvalita této infrastruktury však neodpovídá potřebám. Problematickým zůstává špatný stavebně-technický stav kanalizačních sítí z let 1950–1970 a doposud neexistující ucelené kanalizační systémy v malých sídlech.

S ohledem na vysokou stávající hodnotu životního prostředí a stávající nadregionální povrchové zdroje pitné vody je problematika čistoty vod jednou z priorit regionu. Jde zejména o zlepšení kvality povrchové a podzemní vody a eliminaci zdrojů znečištění vod.

Celkově vysoký stávající počet čistíren odpadních vod (ČOV) v regionu je dán relativně vysokým počtem sídel

v kategorii do 10 000 obyvatel. Ne všechny ČOV však svým technickým řešením umožňují dosáhnout čisticích efektů odpovídajících současným legislativním požadavkům (odstranění sloučenin dusíku a fosforu). Řada těchto ČOV musí projít rekonstrukcí zastaralé technologie. Nutno předpokládat rozšíření počtu stávajících ČOV o další objekty v sídlech do 2 000 ekvivalentních obyvatel.

Rovněž je nezbytné vyřešit problematiku čištění odpadních vod v sídlech, které leží v ochranných pásmech zdrojů povrchových i podzemních vod. Nejvyšší investicí v oblasti optimalizace infrastruktury je obnova a rozšíření kanalizačních sítí potřebných k odvedení odpadních vod na stávající či nově vybudované ČOV.

Záměrem navrhovaných opatření je kromě udržení současné úrovně čištění vypouštěných odpadních vod na základě postupné obnovy a rekonstrukcí stávajících čistírenských a kanalizačních systémů především rozšíření počtu nových ČOV o všechna sídla velikosti nad 2 000 ekvivalentních obyvatel (soulad se směrnicí EU č. 91/ 271/EEC o čištění městských odpadních vod). Současně je nutno vytvořit podmínky pro zvýšení počtu napojených znečišťovatelů v příslušných spádových územích stávajících i nově budovaných ČOV rozšířením kanalizačních systémů a vyřešit likvidaci odpadních vod v sídlech situovaných v ochranných pásmech vodních zdrojů.

Cíle opatření

- zabezpečení obnovy stávajících funkčně nevyhovujících a zastaralých ČOV na území kraje
- dosažení stavu, kdy bude zajištěno vybavení měst a obcí v kraji kanalizačními systémy a čistíren odpadních vod v souladu s požadavky směrnice EU č. 91/271/EEC
- zabezpečení obnovy zastaralých a funkčně nevyhovujících kanalizačních systémů
- přednostní zabezpečení podmínek pro čištění odpadních vod v sídlech nad 2 000 ekvivalentních obyvatel a v sídlech situovaných v ochranných pásmech vodních zdrojů v souladu s požadavky směrnice EU č. 91/271/EEC
- zvýšení množství čištěných odpadních vod ve spádových územích ČOV obnovou a rozšířením kanalizačních systémů
- zvýšení podílu čištěných odpadních vod a zefektivnění procesu čištění
- zlepšení kvality povrchových a podzemních vod

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, podnikatelský sektor, NNO

Dílčí cíl 3.4: Vytváření dokumentů územního a regionálního rozvoje kraje

Opatření 3.4.1: Příprava územně-plánovací dokumentace a dokumentů regionálního rozvoje

Popis

Rozvoj území je spjatý z velké části s aktivitami investičního charakteru, jež se různou měrou a formou odráží na činnosti člověka v krajině. Vzhledem k platné legislativě je žádoucí, aby zamýšlené akce měly oporu v územně-plánovací dokumentaci. Smyslem opatření je tedy podpořit zpracování územně-plánovací dokumentace tak, aby její neexistence či zastaralost nebránila efektivní realizaci připravených akcí a zároveň bylo umožněno spolufinancování těchto akcí z veřejných zdrojů.

Za součást procesů zpracování územně-plánovací dokumentace je nutné považovat i koncepce a studie nejrůznějšího druhu zaměřené na řešení dílčích témat či problémů. Zpracování těchto dokumentů je třeba věnovat náležitou pozornost z důvodu jejich napojení na problematiku tvorby územně-plánovací dokumentace.

Cíle opatření

- promítnutí aktuálních územních požadavků do územně-plánovací dokumentace (projekce PRK do ÚPD)
- zabezpečení celkové aktuálnosti územně-plánovací dokumentace jako nezbytného předpokladu efektivní realizace dalších rozvojových aktivit
- vytváření podmínek pro kvalitní zpracování koncepčních materiálů a podpůrných dokumentů vstupujících jako územně-plánovací podklady

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO, MAS, krajský úřad

CÍL 4: ZAVÁDĚNÍ PRINCIPŮ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE KRAJE

Dílčí cíl 4.1: Péče o krajinu Vysočiny

Opatření 4.1.1: Péče o krajinu Vysočiny

Popis

Krajina Vysočiny představuje významné dědictví práce řady generací, které se podílely na přeměně omezených přírodních zdrojů na pozoruhodnou kulturní krajinu s vysokou rozmanitostí přírody i kultury. Tato krajina je vyhledávána pro rekreaci řadou návštěvníků a rovněž poskytuje řadu přírodních zdrojů, například vodu a dřevo, metropolitním územím na české i moravské straně. Nadměrnou blokací orné půdy došlo k narušení stability krajiny Vysočiny, ke zhoršení vodního režimu krajiny, zrychlené erozi půdy a poklesu ekosystémové biodiverzity krajiny. Péče o krajinu Vysočiny spočívá v posílení reprodukce přírodních procesů a takové produkce, která neohrozí obnovitelnost krajiny, s akcentem na kulturnost krajiny respektující její ráz spočívající v harmonizaci vztahů přírody a lidí.

Cíle opatření :

- obnova a ochrana krajinného rázu Vysočiny
- revitalizace vodní sítě, oběhu vody v krajině
- revitalizace kulturní krajiny podporou vzdělávání, výchovy a osvěty široké veřejnosti
- zavedení protierozních opatření, mimo jiné i v rámci KPÚ
- obnova a ochrana krajinného rázu s podporou environmentálně šetrné turistiky, cestovního ruchu, rekreace a podporu venkovského bydlení
- ochrana životního prostředí před negativními účinky živelných pohrom, závažných havárií; způsoby prevence, adaptace a zmírňování jejich následků (povodně, polomy aj.)
- vyšší aktivita NNO v oblasti ochrany životního prostředí

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, soukromě podnikající subjekty, NNO, MAS, hospodářské a agrární komory

Dílčí cíl 4.2: Ekologicky a ekonomicky efektivní nakládání s odpady

Opatření 4.2.1: Nakládání s odpady

Popis

Naplněním dílčího cíle je předcházení vzniku odpadů a vytvoření funkčního a efektivního systému odděleného sběru využitelných složek odpadů (komunální, obalové, nebezpečné, ostatní), jejich následné využití a recyklace. Předpokladem úspěšné realizace je technická podpora systému odděleného sběru (nádoby, zařízení), úzká spolupráce s městy a obcemi kraje, zpracovateli odpadů a zapojení široké veřejnosti.

Cíle opatření:

- ekologicky odpovědné a ekonomicky efektivní zpracování odpadů jako významné zlepšení kvality sociálního života obyvatel kraje a růst jeho atraktivity pro návštěvníky i pro podnikatelské aktivity
- zachování kvality životního prostředí jako nezbytného předpokladu pro udržitelný rozvoj kraje
- vyšší aktivita NNO v oblasti efektivního nakládání s odpady

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, soukromě podnikající subjekty, NNO, MAS hospodářské a agrární komory

Dílčí cíl 4.3: Úspory energie a rozvoj obnovitelných a alternativních zdrojů energie

Opatření 4.3.1: Úspory energie

Popis

Hospodárnost spotřeby energie má řadu zřetelných bezprostředných příznivých dopadů na životní prostředí a ekonomiku. Jedná se jak o úspory energie u spotřebitelů využíváním účinnějších a hospodárnějších zařízení, tak i o snižování náročnosti výroby energie a zvyšování účinnosti při distribuci energie.

Potenciál úspor na straně spotřebitelských systémů lze hledat především v sektoru bydlení, a to zlepšením tepelně-technických vlastností budov a zvýšením účinnosti vytápěcích soustav. Pro zvýšení konkurenceschopnosti je nezbytné zavádět energeticky úsporná opatření v průmyslu a zemědělství.

Potenciál úspor na straně výroby a distribuce energie existuje především v kombinované výrobě tepla a energie. Využití takzvané kogenerace se nabízí hlavně v soustavách centrálních zdrojů tepla (CZT). Největší možnosti energetických úspor v rámci distribučních soustav energií je třeba nacházet u rozvodů tepelné energie.

Cíle opatření

- snížení energetické a surovinové náročnosti výroby
- snižování spotřeby energie v oblasti bydlení
- zvýšení energetických úspor ve výrobě energie a následných distribučních rozvodech
- zvýšení povědomí veřejnosti o možnostech úspor energií
- vyšší aktivita NNO v oblasti úspor energie

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, podnikatelské subjekty a jejich sdružení, NNO, MAS

Opatření 4.3.2: Rozvoj obnovitelných a alternativních zdrojů energie

Popis

Jedním z rozhodujících cílů udržitelného rozvoje je ochrana neobnovitelných přírodních zdrojů jejich úsporným využíváním a přednostní orientace na zdroje obnovitelné. Jde o pěstování biomasy, využití solární energie, energetické využití větru, vody (tepelná čerpadla) apod. Cestou k těmto cílům je podpora energeticky a surovinově nenáročných, recyklačních a maloodpadových technologií, které jednak zvyšují konkurenceschopnost výrobků, jednak chrání přírodní zdroje. Významné jsou obnovitelné energetické i surovinové zdroje ze zemědělské a lesnické výroby. Využívání podstatné části zemědělské produkce, zejména tam, kde je produkce přirozeně vysoká, je významným energetickým a surovinovým zdrojem.

Cíle opatření

- omezení čerpání neobnovitelných zdrojů energie a surovin – alternativou plynofikace je právě využití obnovitelných a alternativních zdrojů energie v malých sídlech
- využívání sluneční energie, větrné energie, energie fytomasy a vodní energie
- využívání energetického potenciálu fytomasy z lesní a zemědělské produkce
- využití zkušeností z již existujících projektů spalování fytomasy
- zvýšení povědomí veřejnosti o využívání obnovitelných zdrojů energie
- vyšší aktivita NNO v oblasti rozvoje obnovitelných a alternativních zdrojů energie

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, podnikatelské subjekty a jejich sdružení, NNO, MAS

Dílčí cíl 4.4: Rozvoj systému environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty

Opatření 4.4.1: Rozvoj systému environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty

Popis

Kraj Vysočina má nejčistší životní prostředí ze všech krajů České republiky a má velké přírodní bohatství v zachovalé krajině a potenciálu pro šetrnou venkovskou turistiku. Zároveň se snižují kontakty zejména městské populace dětí a mládeže s přírodním prostředím, snižují se vlastní zkušenosti, znalosti a oceňování života na venkově a hospodaření v krajině. Část obyvatelstva se sice přiklání k používání výrobků a technologií šetrných k přírodě, další část o nich ovšem neví nebo o nich nemá dostupné informace. V podnikatelské sféře je zatím nedostatečné zapojení podniků do *Programů čistší produkce*, která úsporami vstupních surovin vede k ochraně životního prostředí, a také zavádění systémů řízení EMAS do života.

Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta je tak významnou činností, která přináší prevenci ve vztahu k poškozování životního prostředí a je investicí do budoucna, zejména u ekologické výchovy a vzdělávání dětí a mládeže. Přitom náklady na prevenci jsou vždy mnohem nižší a efektivnější než následné odstraňování škod na životním prostředí.

Cíle opatření

- zajištění dostupnosti informací o životním prostředí a dosažení zapojování obyvatel do rozhodování o životním prostředí
- ve výchově a vzdělávání dětí a mládeže posilování vztahu k přírodě, životnímu prostředí a krajině Vysočiny
- zaváděním ekologických systémů řízení snižování zátěže životního prostředí
- zavádění systematické ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty široké veřejnosti
- zapojení NNO do rozvoje systému enviromentální výchovy

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, soukromě podnikající subjekty, NNO, MAS, hospodářské a agrární komory

Dílčí cíl 4.5: Agenda 21 a místní Agenda 21

Opatření 4.5.1: Agenda 21 a místní Agenda 21

Popis

Kraj Vysočina se usnesením zastupitelstva o realizaci projektu *Zdravý kraj Vysočina* přihlásil k dokumentu OSN Agenda 21 a k jeho dílčí části místní Agendě 21. Zavázal se tak k podpoře a uplatňování udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni. Součástí tohoto závazku je snaha o uplatňování principů udržitelného rozvoje ve strategickém řízení na regionální úrovni, správa věcí veřejných v souladu s principy místní Agendy 21 a popularizace a propagace konceptu udržitelného rozvoje a místní Agendy 21 na úrovni kraje, obcí, měst a mikroregionů v kraji.

Místní Agenda 21 je programem rozvoje obcí a regionů založeným na uplatňování udržitelného rozvoje, participaci veřejnosti a strategickém řízení. Udržitelnost rozvoje spočívá v dynamické rovnováze ekonomických, sociálních a ekologických aspektů rozvoje, která je zajišťována zejména kvalitní veřejnou správou.

Kraj Vysočina místní Agendu 21 rozvíjí uplatňováním jejích principů na regionální úrovni a prostřednictvím koordinace místních Agend 21 – Zdravých měst, obcí a mikroregionů – v kraji prostřednictvím podpory jejich kvality a popularizace jejich aktivit a výstupů.

Cíle opatření

- kvalitní plánování a efektivní řízení rozvoje na místní a regionální úrovni za účasti veřejnosti a při respektování principů udržitelného rozvoje
- zkvalitnění veřejné správy na úrovni místních a regionálních úřadů
- propagování místní Agendy 21 na úrovni kraje, měst, obcí a mikroregionů v kraji
- uplatňování principu partnerství při přípravě projektů a mapování projektové kapacity na úrovni měst, obcí a mikroregionů v kraji

Cílové skupiny

města a obce, sdružení a svazky obcí, NNO, MAS, široká veřejnost

Seznam použitých zkratek

AKČR	Asociace krajů České republiky
APZ	aktivní politika zaměstnanosti
CZT	centrální zdroje tepla
ČOV	čistírna odpadních vod
EMAS	Systém řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (*Eco Management and Audit Scheme*)
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
GIS	geografické informační systémy
ICT	informační a komunikační technologie (*Information and Communication Technologies*)
ISVS	Informační systém veřejné správy
ISVS	informační systémy
KPÚ	komplexní pozemková úprava
LEADER	iniciativa Evropského společenství *Propojení akcí pro rozvoj ekonomiky venkova* (*Links between Actions for the Developement of the Rural Economy*)
MAS	místní akční skupiny
MIČR	Ministerstvo informatiky České republiky
MSP	malí a střední podnikatelé
NNO	nestátní neziskové organizace
OSN	Organizace spojených národů
PNP	přednemocniční lékařská péče
POH ČR	Plán odpadového hospodářství České republiky
TTP	trvalé travní porosty
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*)
V a V a I	výzkum, vývoj, inovace
VRT	vysokorychlostní trať

Struktura programové části Programu rozvoje kraje Vysočina

CÍL	DÍLČÍ CÍL	OPATŘENÍ
1 ZLEPŠENÍ KONKURENČNÍ POZICE EKONOMIKY	1.1 Zvýšení konkurenceschopnosti podnikatelského prostředí	1.1.1 Zkvalitnění podnikatelského prostředí
		1.1.2 Příprava průmyslových a víceúčelových hospodářských zón, infrastruktury podmiňující rozvoj podnikatelských aktivit
		1.1.3 Rozvoj mezinárodní a přeshraniční spolupráce
		1.1.4 Využití vnitřního rozvojového potencionálu
	1.2 Všeobecná podpora malých a středních podniků s důrazem na rozvoj exportních a inovačních aktivit	1.2.1 Všeobecná podpora malých a středních podniků
	1.3 Ekonomická stabilizace venkova s důrazem na integraci ekonomických aktivit a polyfunkční využívání krajiny	1.3.1 Restrukturalizace a stabilizace zemědělství, lesnictví a navazujícího zpracovatelského průmyslu s cílem zvýšení zaměstnanosti na venkově a zabezpečení polyfunkčního využívání krajiny
		1.3.2 Využití místních specifik výroby
		1.3.3 Rozvoj mimoprodukčních funkcí zemědělské a lesnické výroby včetně programů revitalizace krajiny a nepotravinářského využití zemědělských produktů
		1.3.4 Integrace ekologických a ekonomických rozvojových strategií, cílených na podporu rozvoje venkovských oblastí a uplatňování metody LEADER na venkově
		1.3.5 Rozvoj odbytových center a podpora finalizace zemědělských výrobků, zlepšení marketingu
		1.3.6 Obnova a rozvoj venkovských sídel
	1.4 Rozvoj cestovního ruchu	1.4.1 Budování turistické organizační struktury a příprava lidských zdrojů
		1.4.2 Budování regionálního turistického informačního, rezervačního a monitorovacího systému
		1.4.3 Tvorba turistických produktů, programů a projektů a propagace regionu
		1.4.4 Budování a zkvalitňování základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu

CÍL	DÍLČÍ CÍL	OPATŘENÍ
2 ZVÝŠENÍ KVALITY SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ S DŮRAZEM NA ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ	2.1 Zvyšování vzdělanosti obyvatelstva a adaptability pracovních sil	2.1.1 Rozvoj terciárního vzdělávání a vytváření regionálních struktur celoživotního vzdělávání a učení
		2.1.2 Rozvoj systému regionálního vzdělávání, implementace vhodných vzdělávacích programů škol a jejich koordinace s potřebami trhu práce
		2.1.3 Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů na technologické změny
	2.2 Rozvoj bytové výstavby a regenerace bytového a nebytového fondu	2.2.1 Rozvoj bytové výstavby a regenerace bytového a nebytového fondu
	2.3 Zvyšování standardu zdravotních a sociálních služeb a prevence zdravotních a sociálních rizik	2.3.1 Udržení a zlepšení podmínek v oblasti zdravotní péče
		2.3.2 Udržení a zlepšení podmínek v oblasti služeb sociální péče a sociální prevence, rozvíjení mechanizmů boje proti společenské marginalizaci ohrožených skupin obyvatelstva
	2.4 Rozvoj volnočasových aktivit a sportu	2.4.1 Rozvoj aktivit volného času s důrazem na dlouhodobé a pravidelné aktivity
		2.4.2 Rozvoj sportu a tělovýchovy
		2.4.3 Rozvoj mezinárodních aktivit
	2.5 Rozvoj kultury, zachování kulturního dědictví a kulturních tradic – významný prvek rozvoje duchovního života společnosti	2.5.1 Ochrana a zachování kulturního dědictví, obnova kulturních památek v regionu
		2.5.2 Zachování kultury a kulturních tradic, rozvoj regionálních kulturních aktivit

CÍL	DÍLČÍ CÍL	OPATŘENÍ
3 ZVÝŠENÍ KVALITY TECHNICKÉHO PROSTŘEDÍ S DŮRAZEM NA ROZVOJ SÍŤOVÉ INFRASTRUKTURY	3.1 Rozvoj nadregionální dopravní sítě a zkvalitňování dopravní sítě regionálního významu s důrazem na stimulaci rozvoje hromadné dopravy	3.1.1 Dobudování a modernizace nadřazené silniční sítě v kraji
		3.1.2 Modernizace komunikací v rámci kraje Vysočina
		3.1.3 Modernizace a rekonstrukce železniční sítě
		3.1.4 Zlepšení dopravní obsluhy regionu
		3.1.5 Rozvoj cyklistické dopravy
	3.2 Rozvoj telekomunikačních sítí s důrazem na rozvoj aktivit v oblasti informatiky	3.2.1 Zlepšení možností přístupu veřejnosti k informacím prostřednictvím informačních technologií
		3.2.2 Zavedení informačního systému veřejné správy (ISVS)
	3.3 Optimalizace rozvoje energetických a vodohospodářských sítí	3.3.1 Zásobování energiemi
		3.3.2 Zásobování vodou
		3.3.3 Odvádění a čištění odpadních vod
	3.4 Vytváření dokumentů územního a regionálního rozvoje kraje	3.4.1 Příprava územně plánovací dokumentace a dokumentů regionálního rozvoje

CÍL	DÍLČÍ CÍL	OPATŘENÍ
4 ZAVÁDĚNÍ PRINCIPŮ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE KRAJE	4.1 Péče o krajinu Vysočiny	4.1.1 Péče o krajinu Vysočiny
	4.2 Ekologicky a ekonomicky efektivní nakládání s odpady	4.2.1 Nakládání s odpady
	4.3 Úspory energie a rozvoj obnovitelných a alternativních zdrojů energie	4.3.1 Úspory energie
		4.3.2 Rozvoj obnovitelných a alternativních zdrojů energie
	4.4 Rozvoj systému environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty	4.4.1 Rozvoj systému environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty
	4.5 Agenda 21 a místní Agenda 21	4.5.1 Agenda 21 a místní Agenda 21